Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פּרייז 20 גראָשען. — הײַנט 8 זײַטען.

נײַעס פֿאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 182	Łódź, Sroda 7 sierpnia 1929 r.	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מיטוואָך, א׳ מנחם אב תרפ״ט	182

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 71, tel. 24-71. — אַדרעס פֿון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 71, טעל. 24-71

„האַאַג איז דער סימבאָל פֿון שלום"

ערעפֿנונג פֿון דער גרויסער פֿעלקער-קאָנפֿערענץ אין האַאַג

האַאַג, 6. (אטע) הײַנט 11 אינדערפֿריה איז בײַ אַן אויסערגעוועהנליך פֿײַערליכער שטימונג, אין דער אַנוועזענהייט פֿון פֿיל הונדערטע וועלט-גאַסטע און עטליכע הונדערט זשורנאַליסטען געעפֿנט געוואָרען די אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפֿערענץ, וואָס דאַרף ענטשיידען די פֿראַגע וועגען די דײַטשע ענטשעדיגונגען און אַ רייהע אַנדערע וויכטיגע פּאָליטישע פּראָבלעמען.

געעפֿנט די קאָנפֿערענץ מיט אַ בעגריסונג האָט דער האָלענדישער אויסערן-מיניסטער (האָלאַנד גופא איז אין דער קאָנפֿערענץ נישט בעטייליגט) ראַן. האָט גענומען דאָס וואָרט דער פֿראַנצויזישער פּרעמיער בריאַן; ער דאַנקט דער האָלענדישער קעניגין און דער האָלענדישער רעגירונג פֿאַר דער גאַסטפֿרײַנדליכקייט. די קאָנפֿערענץ, זאָגט בריאַן, וועט האָבען צו ערפֿילען שווערע אויפֿגאַבען, וועלכע מ׳וועט קענען ערפֿילען נאָר בײַ אַ גוטען ווילען. האַאַג, זאָגט ער, איז דער סימבאָל פֿון שלום. ער איז איבערצייגט, אַז די קאָנפֿערענץ וועט זײַן אַ גרויסער שריט אויפֿ׳ן וועג פֿאָראויס צום אמת׳ען שלום.

דאָס וואָרט האָט דאַן בעקומען דער דײַטשער אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאַן. ער דאַנקט אויך דער האָלענדישער רעגירונג פֿאַר איהרע בעמיהונגען.

ס׳איז קלאָר זאָגט שטרעזעמאַן, אַז די ווירטשאַפֿטליכע און פֿינאַנציעלע רעזולטאַטען וועלען נישט זײַן די אײנציגע פֿון דער האַאַגער קאָנפֿערענץ, די בעראַטונגען מוזען אויך האָבען פּאָליטישע פֿאָלגען פֿאַר אַלע לענדער פֿון דער וועלט. שטרעזעמאַן זעהט פֿאָראויס אַ וועלט ווירטשאַפֿטס קאָנפֿערענץ, וועלכע וועט דאַרפֿען רעגולירען דעם וועלט-האַנדעל, אַזוי אַז די צײַטען, ווען די לענדער זענען געווען ווירטשאַפֿטליך צוריסען, וועלען געהערען צו דער פֿערגאַנגענהייט.

כדי צו אַרבייטען און צו פּראָדוצירען מוזען די פֿעלקער האָבען שלום. שטרעזעמאַנען דאַכט זיך, אַז די פֿערשטענדיגונגס-אַרבייט איז לעצטענס געגאַנגען פּאַמעליכער, ווי מ׳האָט געקאָנט ערוואַרטען, ער האָפֿט, אַז די איצטיגע קאָנפֿערענץ וועט פֿיל מיטהעלפֿען פֿאַר דער צוזאַמענאַרבייט פֿון די פֿעלקער.

עס האָט נאָך גערעדט דער ענגלישער פֿינאַנץ-מיניסטער סנאָודען, וועלכער האָט געוואונשט אַ רפואה שלמה דעם דײַטשען קאַנצלער מילער און פּואַנקאַרע׳ן, פֿאַר וואָס שטרעזעמאַן און בריאַן האָבען איהם וואַרים געדאַנקט.

האַאַג, 6. (אטע) 4 נאָכמיטאָג איז פֿאָרגעקומען אין שטרענגער געהיימניש, די ערשטע זאַכליכע זיצונג פֿון דער קאָנפֿערענץ. אין דער זיצונג האָבען אויך אָנטיילגענומען די פֿערטרעטער פֿון פּוילען, עס איז אָנגענומען געוואָרען דער אַרבייטס-פּלאַן פֿון דער קאָנפֿערענץ.

דער שאָפֿערן-שטרייק אין וואַרשא דויערט

וואַרשא 6- (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער שטרייק פֿון די שאָפֿערן דויערט ווײַטער. די דעלעגאַציע פֿון די שטרייקענדע, וואָס האָט זיך געווענדעט צום רעגירונגס-קאָמיסאַר, איז נישט אויפֿגענומען געוואָרען און איז אָפּגעשיקט געוואָרען צום לייטער פֿון פּערקער, וועלכער האָט ערקלערט, אַז ער קען גאָרנישט ענדערען.

די דעלעגאַציע איז דאַן אַוועק צום מיטינג אויף וואַרעצקאַ. דער מיטינג האָט בעשלאָסען ווײַטער צו שטרייקען. מאָרגען וועט אַ דעלעגאַציע פֿון די שטרייקענדע געהן צום אינערן-מיניסטער.

די 3 שאָפֿער-פֿעראײנען האָבען בעשלאָסען אַרויסצושטעלען אײנהייטליכע פֿאָדערונגען: אַז די אַדמיניסטראַטיווע שטראָפֿען זאָלען נישט איבערשטײַגען 5 זל.; אַז די קאָמיסיע צו וועלכער ס׳זאָלען צוגעצויגען ווערען פֿאַכמענער און פֿאָרשטעהער פֿון פּראָפֿ. פֿעראײנען זאָל אויסאַרבייטען די בעשטימונגען פֿאַר די שאָפֿערס.

קאָנפֿיסקאַציעס צוליב סען. לימאַנאָווסקיס בריף

וואַרשא, 6- (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פֿאַר׳ן אָפּדרוקען דעם אָפֿענעם בריף פֿון סענאַטאָר לימאַנאָווסקי צום מלוכה-פּרעזידענט איז קאָנפֿיסקירט געוואָרען דער „ראָבאָטניק", „גאַש פּשעגלאָנד" און די לעמבערגער „כווילאַ". און די לעצטע צוויי צײַטונגען איז דער בריף געבראַכט געוואָרען אין קיצורים.

שטורמישע פֿערהאַנדלונגען אין ציריך

אין דער „אַגענץ" וועלען אַלע ציוניסטען מוזען האַנדלען אײנהייטליך. — גרויסע שוועריגקייטען בײַם בילדען די עקזעקוטיווע. — פּאָליציי בעט צו דעבאַטירען אַ ביסעל רוהיגער.

ציריך, 6. (יט״א טעלעגראַפֿיש) די גאַנצע נאַכט פֿון מאָנטאָג אויף דינסטאָג זענען פֿאָרגעקומען זיצונגען פֿון די קאָמיסיעס; די זיצונגען זענען געווען זעהר שטורמישע, דאָך איז אין פֿיל פֿראַגען דערגרייכט געוואָרען אַ הסכם און אויף דעם פּלענום פֿון קאָנגרעס וועלען פֿאָרגעשלאָגען ווערען אײנהייטליכע רעזאָלוציעס.

ציריך, 6. (יט״א) טעלעגראַפֿיש) אויף דער פֿעראײניגטער זיצונג פֿון דער אַגענץ און אָרגאַניזאַציע-קאָמיסיע איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס וועגען דעם בינדונגס-וואָטום פֿאַר די ציוניסטישע מיטגלידער אין דער אַגענץ.

1) דער קאָנגרעס איז בערעכטיגט אָנצונעהמען בעשלוסען, וואָס זענען פֿערפּליכטענד פֿאַר אַלע ציוניסטען אין דער אַגענץ.

2) דער קאָנגרעס בעשטימט די פֿונדאַמענטאַלע פֿראַגען, אין וועלכע די ציוניסטען מוזען שטימען אײנהייטליך.

3) דאָס איז נוגע אויך די מיטגלידער פֿון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט, און די ציוניסטען, וועלכע זענען געוועהלט אין דעם נישט-ציוניסטישער טייל פֿון דער אַגענץ.

דער פֿערבינדונגס-וואָטום קאָן אַנולירט ווערען מיט אַ בעשלוס פֿון צוויי דריטעל שטימען, אַרײַנרעכענדיג אויך די מיטגלידער פֿון אַקציאָנס-קאָמיטעט.

ציריך, 6. (יט״א טעלעגראַפֿיש) די פּערמאַנענץ-קאָמיסיע האָט זיך בעשעפֿטיגט מיט׳ן אולטימאַטום פֿון די אַמעריקאַנער ציוניסטען, אַז זיי זאָל בעשטימט ווערען 25 ערטער אין דעם ציוניסטישען טייל פֿון דער אַגענץ; די פּערמאַנענץ-קאָמיסיע האָט קאָנטראָלירט די מעגליכקייטען, און ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז צו די 15 פּלעצער, וועלכע זענען פֿאָראויסגעזעהען פֿאַר די אַמעריקאַנער ציוניסטען וועט מען קענען צוגעבען נאָך 7. די דאָזיגע 7 פּלעצער זענען געווען פֿאָראויסגעזעהען פֿאַר די רעוויזיאָניסטען און זענען פֿרײַ געוואָרען, נאָך דעם בעשלוס פֿון די רעוויזיאָניסטען נישט צו געהן אין דער יודישער אַגענץ. די פֿראַגע וועט וואַהרשײַנליך ענטשידען ווערען דורכ׳ן נײַעם אַקציאָנס-קאָמיטעט.

ציריך, 6. (יט״א טעלעגראַפֿיש) פּראָפֿ. ווייצמאַן האָט הײַנט אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג מיט׳ן פּרעזידיום פֿון דער פּערמאַנענץ-קאָמיסיע. ער האָט ערקלערט, אַז עס איז אוממעגליך צו בילדען אַן עקזעקוטיווע, אין וועלכער עס זאָל נישט אַרײַן האַרי סאַקער און די לינקע, פּראָפֿ. ווייצמאַן ווייסט, אַז די אַרבייטער זענען געגען סאַקער׳ן; דער דאָזיגער אומשטאַנד קרענקט איהם, אָבער ער זעהט נישט קיין שום אויסוועג.

די פֿערטרעטער פֿון „התאחדות" האָבען אָפּגעגעבען אַן ערקלערונג, אַז זיי זענען געגען סאַקער׳ן און זיי וועלען מיט איהם אין אײן עקזעקוטיווע נישט זיצען.

די מזרחי האָבען ערקלערט, אַז זיי האָבען גאָרנישט געגען דער פּערזאָן פֿון סאַקער, זיי זענען נאָר געגען זײַן „חנוך"-פּאָליטיק.

ציריך, 6. (יט״א טעלעגראַפֿיש) סאַקער האָט ערקלערט, אַז ער איז מסכים אַרײַנצוטרעטען אין אַ קאָאַליציע-עקזעקוטיווע, בתנאי, אַז דער קאָנגרעס וועט נישט בעשטימען קיין בעזונדערע דעטיילען אין בודזשעט, און אַז דער „חנוך" זאָל ווײַטער געפֿיהרט ווערען דורך פּרוי הענריעטע סאָלד.

אין פֿאַל, ווען די לינקע וועלען נישט מסכים זײַן אויף אַ קאָאַליציע-עקזעקוטיווע מיט האַרי סאַקער, וועט די קאָאַליציע געשלאָסען ווערען מיט מזרחי און די לינקע וועלען איבערגעהן אין אָפּאָזיציע.

ציריך, 6. (יט״א טעלעגראַפֿיש) אין אָוונט איז פֿאָרגעקומען אַ זיצונג פֿון דער עקזעקוטיווע. פּראָפֿ. ווייצמאַן האָט איבערגעגעבען וועגען די שוועריגקייטען, וואָס ענטשטעהען בײַם בילדען די נײַע עקזעקוטיווע. 9 אין אָוונט איז פֿאָרגעקומען אַ קאָנפֿערענץ מיט׳ן פּאָרזיצער פֿון מזרחי בערלינער, וועגען די פֿאָדערונגען, וואָס מזרחי שטעלט בנוגע דעם „חנוך".

ציריך, 6. (יט״א טעלעגראַפֿיש) די פּלענאַר-זיצונג פֿון קאָנגרעס, וועלכע האָט געדאַרפֿט פֿאָרקומען נאָכמיטאָג, איז אָפּגערופֿען געוואָרען, כדי די פֿערשידענע גרופּען זאָלען זיך קענען פֿערשטענדיגען וועגען דער בילדונג פֿון דער עקזעקוטיווע, די מיטגלידער פֿון די קאָמיסיעס זענען ערשעפּט און אויסגעמאַטערט. ד״ר נעאָרג האַלפּערן האָט הײַנט אויף אַ זיצונג גע׳חלשט און מען האָט איהם לאַנג געדאַרפֿט מונטערען. טראָצדעם זענען די זיצונגען פֿון דער קאָמיסיע זעהר שטורמיש, די ציריכער פּאָליציי האָט זיך געווענדעט צום קאָנגרעס-ביוראָ מיט אַ בקשה, אַז די זיצונגען אין די קאָמיסיעס זאָלען פֿאָרקומען רוהיגער, ווײַל די שטורמישע זיצונגען שטערען דער בעפֿעלקערונג אין דער נאַכט-רוה.

ציריך, 6. (יט״א טעלעגראַפֿיש) די אָפּשטימונג איבער דער אַגענץ-פֿראַגע וועט פֿאָרקומען אויף דער מאָרגענדיגער פּלענאַרער זיצונג פֿון קאָנגרעס.

ציריך, 6. (יט״א טעלעגראַפֿיש) די קאָמיסיע פֿאַר שטאַטישער קאָלאָניזאַציע האָט פֿערגרעסערט די פּאָזיציע אין בודזשעט פֿאַר שטאָטישער קאָלאָניזאַציע ביז אויף 35 טויזענד פֿונט שטערלינג; אין דעם פּראָיעקט פֿון דער עקזעקוטיווע איז פֿאָראויסגעזעהען געווען אויף דעם צוועק נאָר 3 טויזענד פֿונט.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאָהן-כירורג
דזיאַסנע-, קין-, גימען-, און צונג-קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

לאָדזשער שטאָט-טעאַטער ציגעלגאַס 63
גאַסטראָלען פֿון דער ווילנער טרופּע אַנפֿ. מ. מזאה
— יאָר XIV
לעצטע גאַסטראָלען
הײַנט, מיטוואָך, דעם 7-טען אויגוסט, 8.30 אָוונט
„בײַנאַכט אויפֿן אַלטן מאַרק"
מאָרגען, דאָנערשטיק 8.30 אָוונט „קדוש השם"
בילעטען צו בעקומען פֿון 10 פֿריה ביז 2 נאָכמ. און פֿון 6 אַ זייגער אָן בײַ דער קאַסע פֿון שטאָטישען טעאַטער.

דעם ה׳ אַדוו. סטאַניסלאַוו דאָבראַניצקי
צוליב׳ן טויט פֿון זײַן אונפֿערגעסליכער מוטער
בראָניסלאַווא נ״ע
דריק איך אויס מײַן אינניגסטען מיטגעפֿיהל
איגנאַץ פֿאַמעראַנץ.

יוד. פּראָפֿ. מאַגאַזין-שנײַדער-מײַסטער-פֿעראײן (דאַמען-סעקציע)
אַלע 1 מײַ 2.
אַכטונג, דאַמען-מאַגאַזין-שנײַדער!
הײַנט, מיטוואָך, פּינקטליך 8 אַ זייגער אָוונט, קומט פֿאַר
אַ פֿערזאַמלונג
פֿון גאַנצען דאַמען-מאַגאַזין-פֿאַך
קײַנער טאָר נישט פֿעהלען!
פֿאַך-קאָמיסיע פֿון דאַמען-מאַגאַזין.

נאָך קורצע און שווערע לײַדען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פֿון 75 יאָהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער
ג׳יטל נ״ע אשת ר׳ שלמה ראָזענבערג הכהן ז״ל
מאַגאַסטינין
די לויה וועט פֿאָרקומען הײַנט, מיטוואָך, דעם 7 אויגוסט 1 אַ זייגער בײַטאָג פֿון טרויערהויז בזשעזשינער 16, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפֿטרויערנדע הינטערבליבענע.

אַ האַלבער מיליאָן יודען וועלען בלייבען אַרבייטסלאָז

אפילו ווען דער אינדוסטריאַליזאַציע-פּלאַן אין רוסלאַנד זאָל דורכגעפירט ווערען

מאָסקווע, (יט״א) אַ האַלבער מיליאָן און האַנדעלספערבאַנד וועט בלייבען אַרבייטסלאָז נאָך אין פינף יאָהר פון איצט, אפילו ווען דער פינף-יעהריגער פּלאַן צו אויפלעבען די יודישע עקאָנאָמיק וועל דורכגעפירט ווערען אויפ׳ן בעסטען אופן.

אזוי איז די מיינונג פון א. מערעזשין, דעם פאָר־זיצער פון דעם רעגירונגס־קאָמיטעט „קאָמזעט", וואָס בעשעפטיגט זיך מיט נאָרמאַליזירען די יודישע עקאָנאָמישע לאַגע אין רוסלאַנד דורך קאָלאָניזאַציע און אינדוסטריאַליזאַציע.

מערעזשין איראָניזירט איבער דעם פּלאַן פון י. לאַרין, לויט וועלכען 400 טויזענד יודען דאַרפען געהאָלפען ווערען אין פערלויף פון די נאָהענסטע צעהן יאָהר צייט. מערעזשין ווייזט אָן, אַז ער איז מעהר אָפּטימיסט פון לאַרינען. און נעהמט אפילו איין אויף דער השערה, אַז 400 טויזענד יודישע נפשות וועלען קענען איינגעאָרדענט ווערען אין אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען און אויף לאַנדווירטשאַפט, נישט אין פערלויף פון 10 יאָהר צייט, נאָר אין פערלויף פון די קומענדע פינף יאָהר.

אָבער — פרעגט מערעזשין — וואָס וועלען מיר טון מיט די איבעריגע 500,000 יודען, וואָס וועלען בלייבען דעקלאַסירט נאָך די פינף יאָהר? אַז אין סאָוויעטן־פערבאַנד זענען איצט פערהאַן איבער 900,000 יודישע אַרבייטסלאָזע בעווייזט מערעזשין מיט סטאַטיסטישע ציפערן, אַ דריטעל פון זיי זענען בעלי־מלאכות, שניידער, שוסטער און אַנדערע האַנדווערקער, וואָס האָבען איצט נישט וואָס צו טון צוליב דעם מאַנגעל פון רויה־מאַטעריאַלען. אַזעלכע אַרבייטסלאָזע פאַמיליעס פון האַנדווערקער זענען אין רוסלאַנד איצט פערהאַן איבער פינף און זעכציג טויזענד, און צוזאַמען מיט זייער פאַמיליע־מיטגלידער מאַכען זיי אויס קרוב צו 206 טויזענד נפשות.

אויסער האַנדווערקער זענען, לויט מערעזשין׳ס מיינונג, פערהאַן איצט אין ראַטען־פערבאַנד 274 טויזענד נפשות פון געוו. יודישע הענדלער, וואָס איצט האָבען זיי נישט וואָס צו טון, צו זיי דאַרף מען צורעכנען סתם אַרבייטסלאָזע און דעקלאַסירטע יודישע פאַמיליעס, וואָס צעהלען איבער 450,000 נפשות, וואָס פאַר זיי איז איצט קיין אַרבייט נישטאָ. און, אַז אַרום און אַרום זענען איצט אין רוסלאַנד פערהאַן איבער 900,000 יידען, וואָס מען מוז זיי איינאָרדנען.

פּרעזידענט מאַסאַריק ערטיילט אָרדערס א״י-בירגער

פּרעזידענט מאַסאַריק האָט ערטיילט דעם טשעכאָסלאָוואַקישען אָרדער פון „ווייסען אָדלער" פון ערשטען קלאַס דעם הויכען קאַטוילישען גייסטליכען אין ארץ-ישראל מאָנסיניאָרע באַרלאַסינאַ, דעם „ווייסען אָדלער" פון 3-טען קלאַס דעם גרויסען מופטי נאַשאַשיבי און דעם גייסטליכען מאַראָטאַ.

מיט׳ן „ווייסען אָדלער" פון 4-טען קלאַס זענען בעשאָנקען געוואָרען דער דיסקריט-קאָמיסאַר קייז-ראַטש, דוד יעלין, דער געוו. בירגערמייסטער פון תל-אביב בלאָך-בלומענפעלד א.אַ.

אַנ׳אויפנאַהמע אין ציריכער יוד. ספּאָרט-פעראיין

אין אין ציריך האָט איינגעאָרדענט אַנ׳אויפנאַהמע לכבוד דער ספּאָרט־יוגענד, וואָס איז געקומען פון פערשידענע וועלט־טיילען צום 16־טען ציוניסטישען קאָנגרעס. אין נאָמען פון פּרעזידיום פון וועלט־

ציריך, (יט״א) דער יודישער ספּאָרט־פערבאַנד „מכבי" האָט געהאַלטען אַ רעדע ד״ר ראָזענפעלד. עס האָבען נאָך גערעדט רושעמס הייז (ניו־יאָרק), ד״ר מוטנער (בערלין) און פאָרשטעהער פון אַנדערע לענדער.

מיט גרויסע אָוואַציעס זענען אויסגעהערט געוואָרען די רעדעס פון העברעאישען דיכטער שאול טשערניכאָווסקי און דער שטאָט־ראַט ד״ר טייטעל פון בערלין.

צום סוף פון דער אויפנאַהמע האָבען די פערזאַמעלטע געמאַכט אַ שטורמישע אָוואַציע לכבוד דעם פּרעזידענט ד״ר חיים ווייצמאַן.

שטרייקענדע פּערניכטען די פאַבריקען

דער גרויסער מעטאַל־שטרייק אין ביאַליצער ראַיאָן

ביאַליק, 6 (ספּ. טעל.) דער שטרייק פון די מעטאַל-אַרבייטער הויבט אָן אָנצונעהמען אַ בעאונרוהיגענדען כאַראַקטער. די שטרייקענדע האָבען אָנגעהויבען פערניכטען די פאַבריקס-איינאָרדנונגען און זענען בעפאַלען אויף בעאַמטע און מייסטערס.

צוליב דעם איז פערשטאַרקט געוואָרען די פּאָליציייאישע שמירה אין אַלע פאַבריקען, וואו ס׳קומט פאָר דער שטרייק.

דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר האָט אויפ׳ן אויפטראַג פון אַרבייטס-מיניסטעריום צונויפגערופען אויף היינט אַ בשותפות׳דיגע קאָנפערענץ פון אַרבייטער און אַרבייטסגעבער. די קאָנפערענץ דאַרף ליקווידירען דעם קאָנפליקט.

אַ טרויעריגער יום-טוב

אומגעקומען צעהנדליגער מענשען

לאָנדאָן, 6 (אַטע) אין פערלויף פון נעכטיגען טאָג זענען בעת דעם אַזוי-גערופענעם באַנק-יום-טוב אומגעקומען פון פערשידענע פאַרפאַלען 25 מענשען, 70 מענשען זענען פערוואונדעט געוואָרען.

75 מענשען אומגעקומען פון א גאַז-אויפרייס

לאָנדאָן, 6 (אַטע) פון טאָקיאָ מעלדעט מען, אַז אין די קויהלען-גרובען האָקאַידאָ איז פאָרגעקומען אַ גאַז-אויפרייס, בעת וועלכען עס זענען אומגעקומען 75 בערג-אַרבייטער.

אין האַנאָווער עקזיסטירען נאָך אויסנאַהם-געזעצען פאַר יודען

זיי ווערען אבער נישט אנגעווענדעט

בערלין, (י.ט.אַ.) די „יודישע ליבעראַלע צייטונג" טיילט מיט, דאָס אין האַנאָווער עקזיסטירען נאָך איצט אַ רייהע אויסנאַהם-געזעצען פאַר יודען. וואָס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך די אַמאָליגע קעניגין. איין פעראָרדנונג פון יאָהר 1842 ערלויבט נישט די אינלענדישע יודען חתונה צו האָבען מיט אויסלענדישע יודישע פרויען א.א.וו.

די דאָזיגע פעראָרדנונגען ווערען, נאַטירליך, נישט אַנגעווענדעט, אָבער זייער רעכטליכע גילטיגקייט האָבען זיי נאָך נישט פערלוירען.

גרויסער אויפשטאַנד אין קאָלומביא

50 מענשען דערהרג׳עט, 400 שווער פערוואונדעט

ניו-יאָרק, 6 (ספּ.טעל.) פון דער דרום-אַמעריקאַנער רעפּובליק קאָלאָמביאַ מעלדעט מען וועגען שווערע קאָמוניסטישע אומרוהען. אין פיל שטעט איז געקומען צו פאָרמעלע קאַמפּען צווישען די קאָמוניסטען, פּאָליציי און מיליטער.

50 קאָמוניסטען זענען דער׳הרגעט, 400 פערוואונדעט און 180 — אַרעסטירט.

די לאַגע ווערט בעטראַכט אַלס אַנ׳ערנסטע, ווייל דאָס מיליטער זאָגט זיך טיילווייז אָב צו הערען די בעפעהלען און וויל נישט אַרויסטרעטען געגען די קאָמוניסטען.

אַעראָפּלאַן אַרויף אויף אַ קירך

די פליהער שטערבליך פערוואונדעט

לעמבערג, 6 (טעלעפאָניש) נעכטען זענען דאָ פאָרגעקומען מיליטערישע פליה-איבונגען, וואָס האָבען געבראַכט צו אַ שרעקליכע קאַטאַסטראָפע. אַ מיליטערישער אַעראָפּלאַן איז אַראָפּגעפאַלען אין דער לעמבערגער פאָרשטאָט לעוואַנדובקא און פאַלענדיג אַראָבגעריסען דעם קאָפּול פון אַ קירך.

די פליהער, שערזשאַנט קאָמאַרניצקי און שערזשאַנט סאָמאַשעק זענען אין אַ גוססדיגען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

דער אַעראָפּלאַן איז צושמעטערט.

שוועריגקייט ביים בעזעצען די אַגענץ

ציריך, 6 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) די פראַגע וועגען בעזעצען די ציוניסטישע פּלעצער אין דער יודישער אַגענץ רופט אַרויס גרויסע שוועריגקייטען. דער קאָנגרעס דאַרף בעשטימען די די צאָהל פון די ציוניסטישע דעלעגאַטען פון יעדען לאַנד אין דער אַגענץ. די אַמעריקאַנער פאָדערן אולטימאַטיוו 25 ערטער אין דער אַגענץ.

וועלט-קאָנגרעס פון אָרטאָדאָקסישע פרויען איז וויען

לאָדז. (י.ט.אַ.)

די צענטראַלע פון דער אָרטאָדאָקסישער פרויען-אָרגאַניזאַציע „בנות אגודת ישראל" איז בעאויפטראַגט געוואָרען דורכ׳ן ועד-הפּועל פון דער אַלוועלטליכער אַגודת-ישראל צו מאַכען די פאָרבערייטונגען צום נאָהענטען וועלט-קאָנגרעס פון די אָרטאָדאָקסישע פרויען-אָרגאַניזאַציעס, וועלכער וועט אָפּגעהאַלטען ווערען אין וויען גלייכצייטיג מיט דער כנסיה גדולה.

דער הויפּטציל פונ׳ם וועלט-קאָנגרעס איז צו שאַפען אַ וועלט-פערבאַנד פון די אָרטאָדאָקסישע פרויען-אָרגאַניזאַציעס פון אַלע לענדער.

פערזאַמלונג פון פרויען איז קיעוו

פערוואַנדעלט זיך אין אַ בונט געגען יודען

מאָסקווע (י.ט.אַ) פון קיעוו ווערט מיטגעטיילט, אַז אַ פערזאַמלונג פון פרויען, וואָס איז פאָרגעקומען אין קיעוו אין דער געביידע פון דער קינדער-שול אויפ׳ן נאָמען פון קאַמענעוו׳ן, איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ ווייבערישען אַנטיסעמיטישען בונט.

צוויי פון די רעדנערינס, גאַלישעווע און סעמינאַ, ביידע פרויען פון קאָמוניסטישע טוער, זענען אויף דער פערזאַמלונג אַרויסגעטרעטען מיט אַנטיסעמיטישע רעדעס און געהעצט די אָנוועזענדע געגען דער יודישער בעפעלקערונג. די רעדנערינס האָבען דערצעהלט, אַז יודען נוצען בלוט פון קריסטליכע קינדער, אַז זיי שטעהען קיינמאָל נישט אין קיין „אָסשערעדען" נאָך ברויט, ווייל זיי האָבען ביי זיך בעהאַלטענע אוצרות מיט שפּייז, אַז די יודען נאַרען שטענדיג אָפּ די קריסטען, און נאָך אַזעלכע עהנליכע בעשולדיגונגען.

די אויפגעהעצטע פערזאַמעלטע פרויען האָבען זיך געלאָזט פערפיהרען פון די אַנטיסעמיטישע רעדנערינס און די גאַנצע פערזאַמלונג איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ פיינדליכען אַרויסטריט געגען יודען.

שול-וועזען, געזונדהייט, סאָציאַלע הילף

רעדע פון פרוי שאָלד אויפ׳ן ציוניסטישען קאָנגרעס

ציריך, (יט״א) די מאָנטאָג׳דיגע נאָכמיטאָג־פלענאַר־זיצונג פון קאָנגרעס האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַ רעפעראַט פון דער מיטגלידערין פון דער ארץ־ישראל־עקזעקוטיווע פרוי הענריעטאַ שאָלד. דער רעפעראַט פון פרוי שאָלד, וואָס האָט געדויערט 2 שעה און איז אויסגעהערט געוואָרען מיט גרויס אינטערעס, האָט אַרומגענומען דער ערציהונגס־וועזען, געזונדהייט און סאָציאַלע הילף אין ארץ־ישראל.

אין אָנהויב שול יאָהר 1927/28 האָט זיך דער רעפּאַרטאַמענט געפונען אין אַ שווערער לאַגע צוליב דעם, וואָס דער 15־טער קאָנגרעס האָט געקירצט דעם ערציהונגס־ביודזשעט פון 74,000 אויף 53,000 פונט. דאָס, וואָס די רעגירונג האָט איהר אַנטייל אין ערציהונגס־ביודזשעט פערגרעסערט מיט 10,000 פונט האָט נישט פיל געלינדערט די סיטואַציע. דאָך איז געלונגען צו אָרגאַניזירען די אַרבייט, נישט פערקלענערנדיג די צאָהל קלאַסען און די פאָלקס־שולען, וועלכע בילדען דעם יסוד פון ערציהונגס־וועזען. אין משך פון היינטיגען שול־יאָהר האָט זיך די לאַגע געבעסערט. די לעהרער זענען אויסגעצאָהלט געוואָרען פערלעגענע חובות. אין משך פון דער קאַדענץ איז אויך פיל געטון געוואָרען פאַר פערפולקאָמען די אונטעריכטס־מעטאָדען און שול־אָרגאַניזאַציע. אַזוי איז פערברייטערט געוואָרען די אינסטיטוציע פון שול־אינספּעקטאָרען און איינגעפיהרט געוואָרען אַ רייהע נייע שול־היגיענישע איינריכטונגען. די צאָהל האָט צום סוף פון שול־יאָהר 1928/29 בעטראָפען 19,447 (אין פאַר־ריגען שול־יאָהר 18,680). אין משך פון דעם פער־יאָר זענען סטאַביליזירט געוואָרען די שולע הכנסה־קוועלע פון שול־וועזען.

פיל איז אויך אויפגעטון געוואָרען אויפ׳ן געביט פון לעהרער־סעמינאַרען און פאָרטבילדונג פון שוין אונטעריכטענדע לעהרער.

די רעדנערין רעדט ווייטער אַרום די ענטוויקלונג פון העברעאישען אוניווערזיטעט און פון זיינע בעזונדערע אינסטיטוטען. דער ביודזשעט פון אוניווערזיטעט איז געשטיגען פון 40,000 פונט אין 1926/27 אויף 43,000 אין 1927/28. אין לויפענדען אַקאַדעמישען יאָהר ווערט דער אוניווערזיטעט־ביודזשעט בערעכענט אויף איבער 50,000 פונט. אין ווינטער־סעמעסטער 1928/29 האָט די צאָהל סטודענטען בעטראָפען 116 דערפון — אַ העלפט פון ארץ־ישראל, די אויסלענדישע סטודענטען זענען ס׳רוב פון פּוילען, רוסלאַנד און רומעניע; 11 סטודענטען זענען געקומען פון די פעראייניגטע שטאַטען.

דער חיפה׳ער טעכניקום איז אין 1929 בעוועכט געוואָרען פון 125 סטודענטען אויף 4 קורסען. אַ רייהע קורסען זענען פערגרעסערט געוואָרען. דער נאָרמאַלער ביודזשעט פון טעכניקום בעטרעפט 10,000 פונט.

אַריבערגעהענדיג אַרומצורעדען דעם געזונדהייטס־וועזען אין ארץ־ישראל, שטעלט זיך אָפּ די רעפערענטין אויף דער טעטיגקייט פון סאַניטאַר־רעפּאַרטאַמענט און „ועד הבריאות" ביי דער ציונ. אָרג. אין ארץ־ישראל. בעזונדערס אויספיהרליך שטעלט זיך אָפּ די רעדנערין אויף דער סאַניטאַר־טעטיגקייט פון „הדסה", איהרע שפּיטעלער און אַמבולאַטאָריעס. עס ווערט אויך געזאָרגט פאַר כראָניש־קראַנקע און אינוואַלידען. פיל אויפמערקזאַמקייט איז געווידמעט געוואָרען דער בעקעמפונג פון פערשידענע קראַנקהייטען, מאַלאַריע א. אַנד.

די רעפערענטין שטעלט זיך לסוף אָפּ אויספיהרליך אויף דער טעטיגקייט פון די אַרבייטער קראַנקען־קאַסעס.

אַ דאַנק דער פערצווייגטער סאַניטאַר־טעטיגקייט פאַלט כסדר דער שטערבליכקייט־פּראָצענט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

צום סוף פון איהר רעדע האָט פרוי שאָלד געפאָדערט, אַז די ארץ־ישראל־רעגירונג זאָל פערגרעסערן איהר סובווענץ פאַר דעם העברעאישען שול־וועזען. דאָס שול־וועזען מוז בלייבען אויטאָנאָם.

פרוי שאָלד קריטיקירט דאַן די ציוניסטישע עקזעקוטיווע פאַר איהר בעהאַנדלען דאָס שול־וועזען.

ציריך, (יט״א טעלעגראַפיש) באַראַץ (התאחדות) קריטיקירט די עקזעקוטיווע און זאָגט, אַז זי האָט ווייניגער פערשטענדניש פאַר דער אַרבייטערשאַפט ווי דער פאָנר פון באַראָן הירש.

רמז (אחדות העבודה) פּאָלעמיזירט מיט סאָקער׳ן און זאָגט, אַז נישט די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט ליקווידירט די אַרבייטסלאָזיגקייט אין ארץ ישראל, נאָר די אַרבייטערשאַפט אַליין.

ד״ר פעסקין (רעוויזיאָניסט) איז געגען דעם קאָלאָניזאַציע־פּלאַן פון דער עקזעקוטיווע, שאַקעלס (דייטשלאַנד) און ד״ר שמאַראַגר (מזרח־גאַליציען) זענען פאַר דער עקזעקוטיווע און פאַר דער פערברייטערטער אַגענץ, צום סוף ענטפערט סאָקער אַלע אָפּאָנענטען.

Dr. KRAUSCH

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 12—1 מיטאג

פון 5—6 אווע.

שלום אש
אונטער אנטיסעמיטישע צענזור

„שענע נשמות בענגענען זיך" און דעם לעצטען זונטאג האבען זיך צוזאמען געטראפען דער כוליגאנישער „לחאווסקי קוריער פאראנני" מיט דעם לעמבערגער סאנאטאריש־אנטיסעמיטישען „סלאווא פאלסקיע". ביידע פאליטישע משמורים, וועלכע האבען מיט א קורצער צייט צוריק געפירט זייערע פאליטישע איבערציינונגען (דער „קור־יער פאראנני" איז פון דער סאנאציע אריבער צו די ענדעקעס און „סלאווא פאלסקיע" איז פון די ענדעקעס אוועק צו דער סאנאציע) זענען גלייכצייטיג ארויס צענזורירען שלום אש'ס „כישוף־מאכערין פון קאסטיליען", כדי צו בעשיצען די נישט יודישע בעפעלקערונג געגען דער „פראפאגאנדע פאר האס און פעראכטונג".

דער אנפיהרער פון די ענדעקישע אנטיסעמיטען גלאמבינסקי איז ארויס אין זיין העך־ארגאן מיט אן ארטיקעל געגען דער מכלומרשטער בעליידיגונג פון דער קאטוילישער רעליגיע, וואס זאל נעפונען איהר אויסדרוק און געוויסע שטעלען פון שלום אש'ס „כישוף־מאכערין פון קאסטיליען". ער זעהט אין אש'ס ראמאן א פראפאגאנדע, כדי צו בעליידיגען די קריסטליכע רעליגיע.

„סלאווא פאלסקיע" ווידער זעהט אין דעם ווערק א פינסטערען יודישען פאנאטיזם און א פראפאגאנדע פון האס און פעראכטונג „צו דער רעליגיע פון פאלק, צווישען וועלכע די יודען לע־בען".

אזוי ארום זענען די ענדעקישע אנטיסעמיטען וועלכע בעטראכטען זיך פאר די היטער פון דער קאטוילישער רעליגיע, ווייטער די מכלומרשטע בע־ליידיגטע, גלייך ווי זיי האבען דאס ערקלעהרט דעם פערנאנגענעם „גרינעם ראנערשטאג". זיי זוכען מיט ליכט צו ווערען מארטירער, כדי מיט הילף פון פאנאטישען המון צו שטארקען זייער פאלי־טישע מאכט.

מען קאן אבער נישט לייקענען קיין געשיכטע, און א גרויסער טייל פון דער געשיכטע, בפרט פון דער יודישער איז א שווערע בעשולדיגונג געגען די כל'ערליי אנטיסעמיטען, וועלכע האבען אונטער'ן רעקמאנטעל פון גלויבען, אמונה און רעליגיעזער מענשען־ליבע, נעפייניגט און אומגעבראכט אומ־שולדיגע יודען דורך אינקוויזיציעס און גלחי'שע געריכטען.

אש'ס „כישוף־מאכערין פון קאסטיליען" איז נישט בלויז היסטארישע לעגענדע, נאר א שטיק אמת פון יודישער מארטיראלאגיע. ער האט זיך נישט געשטיצט בלויז אויף דער לעגענדע און נאך מעהרינער קאן מען אש'ן פארווארפען פאנאטיזם און אבערגלויבען. מיט אנטיסעמיטישע שקרים האבען זיך געקאנט בענוצען בלויז די נישט יודישע שרייבער אין אלע צייטען, ביז היינט, דערונטער אויך בערימטע פוילישע שריפטשטעלער.

די צייט פון פויפסט פאוועל, דעם 4־טען, וועל־כער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע רדיפות אויף יודען, איז פערשריבען מיט בלוטיגע אותיות אין דער יודישער געשיכטע. עס איז נישט נאר ערלויבט, נאר א חוב פון א יודישען שרייבער פון דעם שניט ווי שלום אש צו פעראייביגען די יודישע מארטירער און קרבנות פון פינסטערען פאנאטיזם. עס איז איהם גלייך ערלויבט ווי שיענ־קיעוויטש'ן, וועלכער האט אין „קווא וואדיס" אפא־טעאיזירט די ערשטע מארטירער פון קריסטענטום.

וואס שייך טאלעראנץ און אכטען פרעמדע איבערציינונגען, האט דאס אש נישט איינמאל, אפשר צו פיל בעוויזען, אפילו בנוגע דער פוילישער בעפעלקערונג. די ענדעקישע אנטיסעמיטישע וועלף אין א שעפסענער פעל אלס פערטיידיגער פון טא־לעראנץ און נעגנער פון רעליגיעזען האס, זענען דער גרעסטער ציניזם, וועלכע מען קאן טרעפען טאקי נאר ביי די אנטיסעמיטען פון „קוריער פאַ־ראנני" און פון „סלאווא פאלסקיע". ווער־ווער, אבער נישט זיי זענען בערופען צו זיין אש'ס צענ־זארען.

מען מען זאל אפילו נישט גלויבען אין דער מיטלאלטערליכער אינקוויזיציע און אין די פער־פאלגונגען געגען יודען, דערמאהנען אבער אין דעם די היינטיגע אנטיסעמיטען. זייער טאן און זייערע האנדלונגען בעווייזען, אז די עפיזאדען אין דער „כישוף־מאכערין פון קאסטיליען" זענען נישט קיין לעגענדע, נאר היסטארישער אמת. די ענדעקישע אנטיסעמיטען זענען דערויף די בעסטע לעבעדיגע עדות.

ב. ג.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

צוריקגעקעהרט.

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער־שוועכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאמפען (האר־אויספאל)

נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוונד.

א צענטער פון יודישער שווער־אינדוסטריע
יודישע יוגענד אויף די מעטאלורגישע פאבריקען אין קערטש

אין מאסקווע, אין דעם „גערצען־הויז", דאס הויז פון די רוסישע ליטעראטען, זענען מיר גע־זעסען, – קארל ראדעק, באריס פילניאק און איך, – און געפיהרט א געמיטליכען שמועס. גערעדט האבען מיר וועגען גאנץ אומשולדיגע זאכען, און ארויפגעקומען זענען מיר אויף יודען.

– א יוד, – האט ראדעק אויף זיין אפאריס־טישען אופן בעמערקט, זעצט איהם בלויז ארויף אויף א פערד, ווערט ער באלד ווערען א גוטער קאוואלעריסט, עס מאכט נישט אויס וואס פריהער איז ער אויף קיין פערד קיינמאל רייטענדיג נישט געפאהרען.

האט מיר די דאזיגע בעמערקונג ראדעקס דערמאנט אין אונזערע נייע יודישע „קאוואלעריס־טען" – אין די קליינשטעדטלדיגע יודישע אר־בייטער פון אוקראינע וואס איצט האט מען זיי גענומען און אריינגעזעצט אויף מעטאלורגישער ארבייט אין קערטש. וואס וועט ווערען פון די דאזיגע פיאנערען אונזערע אויפ'ן געביט פון שווע־רער אינדוסטריע?... וועלען זיי ווירקליך ווערען איצט מעטאליסטען? טאקע אמת'ע מוסקוליסטע, פערהארטעוועטע מעטאל־ארבייטער?... אדער, צי וועט נישט פאסירען מיט זיי דאס זעלבע וואס עס האט פאסירט פאראיאהרען מיט די פאר הונדערט יודישע ארבייטער, וועלכע מען האט געשיקט אין די קוילען־גרובען און וועלכע זענען פון דארט זיך צופלויגען?...

האבען מיר זיך אויך דערמאנט, אז מיר האבען איצט אין מאסקווע צוגאסט דעם טוער בריל, אט טאקע יענעם יודען, וואס האט פער'שדכנ'ט צום מעטאלורגישען זאוואד אין קערטש דעם פראיעקט פון אריינציהען אהין יודישע ארבייטער, ווער קאן מיר זאגען, בעסער פון איהם דעם אמת וועגען קערטש?... ער האט דאך די יודישע אר־בייטער אהין געבראכט, ער האט דאך זיי דארטען איינגעארדענט, און ער איז דאך ווירקליך געווען דער יעניגער וואס האט זיי אוועקגעשטעלט ביי דער ארבייט.

דער טעלעפאן, וואס ארבייט אין מאסקווע אויסגעצייכענט גוט האט אונז ביידען צוזאמענגע־פיהרט אין קאבינעט פון י. גאלדע, דעם פערוואל־טער פון „אזעט".

(קארעספאנדענץ צום „נייעם פאלקסבלאט")

– דער פלאן צו פערוואנדלען קערטש אין א יודישען אינדוסטריעלען צענטר אינטערעסירט מיך זעהר און זעהר, — האב איך איהם געזאגט ווען מיר האבען זיך בעגעגענט, — איהר זייט דער מענש, וואס קען מיר זאגען דעם גאנצען אמת וועגען דעם דאזיגען פלאן.

– פארוואס קערטש?... פארוואס האבען מיר גראד אויסגעקליבען קערטש אלס די שטאדט וואו עס דארפען איינגעארדענט ווערען יודישע ארביי־טער אויף שווערער אינדוסטריע?...

מיר האבען זיך אפגעשטעלט אויף קערטש דערפאר ווייל א פאר שעה רייזע פון דארטען ליגט דער דזשאנקאיער ראיאן. דער ראיאן פון די יודי־שע קאלאניעס. מיר האבען אין יענעם ראיאן א יודישען פויערטום. איז פון א געזונטען מלוכה־שטאנד־פונקט פאר אונז וויכטיג צו האבען דאר־טען אויך א יודישע ארבייטערשאפט.

מיר האבען זיך אפגעשטעלט אויף קערטש אויך דערפאר, ווייל מיר גלויבען, אז לויט די געאגראפישע מעגליכקייטען קען דער גאנצער גע־גענד דארט מיט דער צייט פערוואנדעלט ווערען אין א גרויסען אינדוסטריעלען געגענד וואו יודי־שע ארבייטער זאלען קענען קריגען ארבייט אויף א רייהע פאבריקען. פאראן אין דער ערד ארום קערטש גענוג רוי־שטאף וואס זאל בעזארגען א צאהל זאוואדען און פאבריקען מיט מאטעריאל טא־קע גלייך אויפ'ן פלאץ. ארום קערטש קענען דער־פאר אויסגעבויט ווערען פאבריקען וואס זאלען זיין פערבונדען מיט מאריאופאל פון איין זייט און מיט טאגאנראג — פון דער צווייטער. דאס מיינט זעהר פיל פאר דער צוקונפט פון אונזער פלאן.

– ווי קומען מיר צו קערטש?...

מיר זענען געקומען צו קערטש אלס רעזול־טאט פון דער קאמפליצירטער לאגע וואס עס האט זיך געשאפען מיט אונזער יודישער יוגענד, צעהנ־דליגער טויזענדער רובעל זענען ביי אונז אויסגע־געבען געווארען אויף פראפעסיאנעל - טעכנישער בילדונג צו לערנען דער יודישער יוגענד א פאך. יעדער יודישער שילער וואס האט געענדיגט א טעכנישע שול האט אונז אפגעקאסט טויזענד רו־בעל. ער האט זיך פיער יאהר געלערנט אין דער שול, זיך קוואליפיצירט אין א מלאכה, אבער ווען ער האט די שול געענדיגט, האט ער ערשט קיין ארבייט נישט געקאנט קריגען.

עס האט זיך פאר די לעצטע פאר יאהר גע־שאפען דערפאר אזא לאגע, אז אונזער ארבייט צו געבען דעם יונגען יודישען דור א קוואליפיקאציע איז כמעט געווען אנ'ארויסגעווארפענע. וואס קומט ארויס דערפון, וואס הונדערטער יודישע בחורים און מיידלעך האבען ביי אונז געענדיגט טעכנישע שולען, אז סיי ווי האבען זיי פון זייערע קענטני־שען נישט געקאנט מאכען קיין נוצען?

דאס פראבלעם וואס צו טון מיט דער דאזי־גער ענטטוישטער יוגענד איז פאר אונז געווארען וואס ווייטער אלץ ערנסטער. די פראפעסיאנאל־טעכנישע שולען, האבען מיר געקלערט, זענען טא־קע גוט, אבער נאך בעסער וואלט געווען ווען די זעלבע יודישע יוגענד זאל קענען איהר מלאכה זיך לערנען נישט אין דער טעכנישער שול, נאר טאקע גלייך אויף דער פאבריק.

איז ביי אונז דערפאר געבוירען געווארען א נייער פלאן — א פלאן פון אויפזוכען פאבריקען, וואס זאלען זיין איינשטימיג פאר נעצאהלט צו לערנען אונזער ארבייטסלאזע יוגענד א מלאכה, אבער מיט דעם בעדינג, אז יענע, וואס וועלען אויף די פאבריקען זיך אויסלערנען די מלאכה, זאלען שוין דארטען אויך בלייבען אלס פולבע־רעכטיגטע ארבייטער.

אין דעם דאזיגען פלאן אין אונזערען האבען מיר קודם כל א קלער געטון וועגען קערטש. אין קערטש האט ביז דער מלחמה עקזיסטירט א מע־טאלורגישער זאוואד, האבען מיר געוואוסט, אין די יאהרען פון דער רעוואלוציע איז דער זאוואד בעגאנגען צו גרונד. איצט הויבט די רעגירונג איהם אן ווידער אויפצובויען.

עס איז גרינגער אריינצופיהרען יודען אויף א זאוואד וואס בויט זיך, ווי אויף איינעם וואס עקזיסטירט שוין יאהרען, און אויף וועלכע יודען האבען קיינמאל נישט געארבייט; זענען מיר דער־

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

טראגישע געשיכטע פון א יוד. טאכטער,
וועלכע די עלטערן האבען פערלאזען אלס 8־יעהריג קינד

(קארעספאנדענץ פון בריסעל צום „נייעם פאלקסבלאט")

אינ'ם רוישיגען קליין־פאריז—בריסעל, וואוינט א שטילע און בעשיידענע יודישע פאמיליע, וועלכע איז ווייט נישט צוגעפאסט צו דעם לעבען פון זייערע ברידער די בעלגיער... די פאמיליע לעבט איבער א שווערע טראגעדיע, וועגען וועלכער די פאמיליען־מוטער האט מיר דערצעהלט אט וואס:

– געווען איז דאס מיט 36 יאהר צוריק, זענען מיינע עלטערען געקומען פון ליבאווע, צו א רייכער פאמיליע, וועלכע האבען צו יענער צייט געוואוינט אין אנטווערפען, דער ציל פון מיינע עלטערענס רייזע איז געווען אמעריקע, אויסרעכנונג ביי מיינע עלטערען איז געווען צו בעקומען א ביסעל געלד ביי דער פאמיליע, אבער די רייכע פאמיליע האט זיך איינגאנצען אפגע־קעהרט, איך געדענק נאך ווי היינט, דאס מיר אלע דריי, מיינע עלטערען און איך, (כ'בין אין גאנצען 8 יאהר אלט געווען) האבען זיך די ערשטע נאכט געוואלגערט ביים וואקזאל. און מעהר ווי די נאכט האב איך שוין מיינע עלטע־רען נישט געזעהן ביז'ן היינטיגען טאג. איך ווייס נאר, דאס איך האב מיך געפונען אין א זעהר קראנקען צושטאנד ביי גאנץ פרעמדע יודען. אויף מיינע כסדר'דיגע געוואלדען און געוויינען וואו מיינע טאטע מאמע זענען, האב איך קיין ענטפער נישט בעקומען...

א גאר קורצע צייט נאך דער געשעניש בין איך מכלומרשט אלס אייגען קינד ביי א געוויסער פאמיליע ק. וועלכע געפינען זיך נאך ביים היינ־טיגען טאג אין בריסעל, געווארען א קליינע „בעל־הבית'טע" געטון שטוב־ארבייט, שפעטער געווארען א דינסט־מיידעל. קיין מינוט אפרו פלעג איך קיינמאל נישט האבען. קיין שולע האב איך פאר מיינע אויגען נישט אנגעזעהן און דער־פאר בין איך אויך היינט אומגליקליך, איך קאן אפילו נישט אונטערשרייבען מיין נאמען...

ביז 15 יאהר האב איך אויף מיר געטראגען די קייטען, וועלכע פרעמדע מענשען האבען אויף מיר ארויפגעווארפען. פיהלנדיג, אז מיינע כוחות גייען מיר אויס האב איך בעשלאסען זיך צו בעפרייען פון מיינע נייע טאטע מאמע... און דא הויבט זיך אן א לאנגער פיינליכער וועג. איך בין צו יענער צייט אנטלאפען נאך בריסעל אהן א סאנטים אין טאש. בלאנקענדיג זיך דריי טאג איבער די בריסעלער גאסען א מידע, א פערמא־טערטע פון הונגער האב איך מיך דעצידירט צו א געפעהרליכען שריט... פערפאלען, זאל זיך מיין טרויעריגער גורל פעראייניגען מיט'ן גורל פון טויזענדער אנדערע עלענדע מיידלעך... אבער אומגעריכט האב איך דאס ביטערע ברויט צו מיין גרעסטער פרייד נישט פערזוכט..

איך האב מיך צו יענער צייט בעקענט מיט א יונגען בעלגיער, מיין היינטיגער מאן... איך האב בעשלאסען מיט איהם חתונה האבען. דער וועג איז געווען פאר מיר פיל ליבער ווי צו ווערען אויסגעלאסען.

מיט א צייט שפעטער האב איך מיך געכאפט, אז אויך דער וועג איז נישט געווען דער ריכטי־גער, אבער פערפאלען, קיין אנדער אויסוועג איז פאר מיר נישט געווען. יאהרען לאנג האט מיין מאן נישט געוויסט מיין ריכטיגע אפשטאמונג און דערפאר האב איך מיין סוד געקאנט דער־האלטען – נעמליך, איך האב בעשלאסען נישט צו ברענגען קיין קינדער אויף דער וועלט... איך האב כסדר געהאפט אומצוקעהרען צו מיין פאלק, מיט וועלכען איך בין נאך היינט מיט טויזענטער פעדים געבונדען...

15 יאהר וואוינען מיר צוזאמען איך לעב איבער א שרעקליכע טראגעדיע מיין מאן האט פאר מיר זעהר פיל געטאן. איך האב נישט די מאראלישע רעכט מיין מאן מיט עפעס ווייי צו טון אבער... צווויינט זיך די פרוי – דאס לעבען האט פאר מיר פערלוירען יעדען ווערט, ווייטער אזוי צו לעבען, איז שוין נישט מעגליך, דאס געוויסען פייניגט, איך בין די אומגליקליכסטע פרוי אין דער וועלט. איך בין היינט אלט עט־ליכע פערציג יאהר, אהן קינדער, אהן משפחה, פרעמד פון אלע, וואס טוט מען ווייטער?...

מיינע עלטערען, הגם זיי זענען די שולדיגע אין מיין טרויעריגען גורל אבער איך וואלט זיי אלעס מוחל געווען אבי זיי זאלען מיר וועלען צוריק פערעכענען פאר זייער טאכטער. אבער... וואו זענען זיי...

– לעצטענס האב איך אנגעהויבען יעדעס יאהר אנצינדען א קליין לעמפל פאר זייערע נשמות, ווייל, אפשר לעבען זיי שוין נישט מעהר. מיין מאן ליידט דערפון זעהר שטארק, איך לייד אבער נאך מעהר... די לעצטע יאהרען געה איך אויף יודישע בית־עולמ'ס.. איך בענק שטארק! זעהר שטארק!..

אט דאס איז די געשיכטע פון א קינד, וועל־כעס איז פערלאזען געווארען פון עלטערען...

א. דארף.

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבען

7
מיטוואך
א
אב תרפ"ט

אויגוסט
זון-אויפגאנג 3.54
זון-אונטערגאנג 7.36

רייזענדער ארום דער וועלט
דער שריפטשטעלער אלמוני בעזוכט לאדז

אין לאדז ווילט איצט אדורכפאהרענדיג דער בעקאנטער וועלט־רייזענדער און יודישער שריפט־שטעלער בן־ציון אלמוני. דער חשובער שריפט־שטעלער האט בעזוכט אונזער רעדאקציע און גע־האט א לענגערען שמועס מיט אונזער מיטארבייטער וועגען זיין אינטערעסאנטע וועלט־רייזע און וועגען ווייגע איינדרוקען פון דער האזינער רייזע.

אלמוני איז א ווילנער געבוירענער, אין יאהר 1926 האט ער פון ווילנע אונטערגענומען זיין רייזע ארום דער וועלט אהן שום געלד־מיטלען נאר בעוואפענט מיט אנ׳אונגעהויערען געדולד און כמעט אייזערנעם ווילען. אלמוני האט זיין ציל כמעט ווי דערגרייכט און דערצעהלט פאר אונזערע לעזער וועגען דעם ציל פון זיין רייזע.

— מיין ציל, — זאגט דער שריפטשטעלער אלמוני, איז געווען דערקענען די וועלט, לערנען, זי, שטודירען פסיכאלאגיש די מענשען, פעלקער און לענדער. נישט שאפען זיך קיין רייזע־בילדער, נאר לערנען די גרויסע וועלט, יעדער איינציגער מענש איז טיפער און אינטערעסאנטער ווי עס רוכט זיך, דאסועלבע איז אויך מיט פעלקער און לענדער, זיי זענען פערוואקסען מיט שליים, מ׳דארף בעזייטיגען דעם שליים און מיר געפונען דאס איי־גענארטיגע, דאס אינטערעסאנטע. דאס איז גע־רעדט געווארען סיי וועגען דעם רוהיגען, איבער־געלעגטען סקאנדינאווער, סיי וועגען דעם טעמפער־ראמענטפולען זיד־אמעריקאנער אדער נאר וועגען דעם פוילען כינעזער.

— וואס איז געווען אויי־צו־זאגען, אייער יודישער ציל אין דער רייזע?

— איך האב געוואלט זעהען יודען פון דער גאנצער וועלט, וויסען וואס זיי האבען מיטגעברענגט אין די לענדער, וואו זיי וואוינען און וואס זיי האבען פון דארט גענומען. אויף וויפיל זיי האבען געמוזט איינהאלטען זייער אייגענארטיגקייט. א שריפטשטעלער מוז, לויט מיין מיינונג רייזען און פיל רייזען, מען זעהט אלץ בולטער, נארמאלער, געזונדער און פולקאמער.

— מיט וואס פאר א בעזונדערע־מיטלען האט איהר זיך בענוצט בעת דער רייזע?

— אנהויבענדיג פון געהען צופוס, איבער פוהרען, אויטאס, באהנען, שיפען און זעהר אפט אעראפלאנען. איך האב שוין ביז איצט אדורכגערייזט 29 לענדער: גאנץ אייראפא, א טייל אזיע, גאנץ אמעריקא, וועסט־אינדיען, איצט פאהר איך קיין דרום־אפריקא און אויסטראליען. איך האב אדורכגע־וואנדערט די טיפסטע טאלען און די העכסטע בערג, אדורכגעשוואומען די ברייטסטע ימים און וואס אמאל ווערט די וועלט אינטערעסאנטער און שעהנער.

— וואס איז אייער בעסטער לאקאמאציע מיטעל?

— איך פאהר אמגערנסטען מיט דער שיף. דאס פאהרען אויפ׳ן ים מאכט געזונד, שטארק, רוהיג, ארבייטס־ווילינ און ארבייטס־פעהיג. אבער נישט דערמאלסט ווען דער ים איז רוהיג, איך האב בכלל פיינד שלאפענדע־ריזען, איך האב ליב דעם שטורמענדען ים, די ברויזענדע כוואליעס.

— וואו און וואס פאר א יודען האט איהר בעגעגענט אויף אייער רייזע?

— יודען האב איך בעגעגענט אומעטום, וואו מיינע פיס האבען נאר געטרעטען, איך האב א מיטעל ווי אזוי אויסצוגעפונען א יודען, זאל עס זיין אין וועלכע לאנד איהר ווילט נאר, איך לייען א יודישע צייטונג. און דערזעהט א יוד יודישע אותיות מוז ער זיך אפשטעלען. איך האב געזעהען יודישע נעגערס, כינעזער און יאפאנער, און דעם פערוואָרפענסטען ווינקעלע פון מערב־אינדיען האב איך אויך געטראפען א פערבלאנדזשעטען יודען, איך האב דעם יוד בעגריסט אויף פאלגענדען אופן: איך בין אראפ פון שיף, וועלכע האט זיך אפגעשטעלט אויף דער טרינידאטיס־אינזעל אין וועסט־אינדיען. אין דער טאש האב איך געהאט א פעקעל יודישע אמעריקאנער צייטונגען. ווען איך האב זיך אביסעל דורכשפאצירט איז צו מיר צוגעגאנגען א יונגערמאן און מיך א פרעג געטון אויף פראסט מאמע־לשון:

— איהר זענט א יוד?

— ווי דען, א יוד! דער יונגערמאן האט זיך מיט מיר שטארק דערפרעהט, שוין אזוי לאנג האט ער קיין יוד נישט געזעהען, קיין יודיש וואָרט נישט געהערט און קיין יודיש אות נישט געלייענט. איך האב זיך פונאנדערגעפרעגט ווי אזוי ער קומט אהער און ער האט מיר דערצעהלט, אז זיין ציל איז געווען אמעריקע, ער האט זיך אבער אהין נישט געקענט אריינבעקומען, האט זיך געבלאנקעט פון איין לאנד אין אנדערען און איז פערוואָרפען געווארען אין מערב־אינדיען. דא האט ער אנגעהויבען צו פערלען, ס׳איז איהם אפילו נישט שלעכט, האט חתונה געהאט מיט א נעגערין און האט שוין אפילו קליינע שווארצע קינדערלעך.

— איך האב געטראפען יודען אפילו צווישען די ים־טויכער, ווי איהר ווייסט זענען ביי יעדען פארט פערהאן אזעלכע וואס פערנעהמען זיך מיט דעם, אז איהר ווארפט אריין א מטבע אין ים, לאזען זיי זיך אראפ אויפ׳ן באדען און נעהמען די מטבע פאר זיך, צווישען די דאזיגע ים־טויכער האב איך אויך געפינען יודען.

— מיט וואס פאר א שפראכען האט איהר זיך בענוצט אויף דער רייזע?

— איך קען ענגליש, דייטש און שפאניש. אבער ווען מיר האט ריזעלבע פראגע געשטעלט אנ׳ענג־לענדער האב איך איהם געענטפערט

— זיט וויסען, אז ענגליש איז די צווייטע שפראך אויף דער וועלט.

— און די ערשטע האט דער ענגלענדער זיך פערוואונדערט

— די ערשטע איז די יודישע יא, אזוי איז עס, יודיש קען מען און מ׳רעדט אומעטום, נישטא קיין איין לאנד אין דער וועלט, וואו איך זאל נישט האבען געלייענט קיין רעפעראטען אויף יודיש, אומעטום האב איך גערעדט יודיש.

— צי האט איהר זיך בעגעגענט מיט גרויסע פערזענליכקייטען אין דער וועלט?

— זעלבסטפערשטענדליך האב איך זיך בעגעגענט מיט די גרעסטע קינסטלערישע, פאליטישע און געזעלשאפטליכע פערזענליכקייטען. איך האב גערעדט מיט אמונדסען, מיט קנוט האמסונען, איבערריגענס קלויב איך זיך ארויסצוגעבען וועגען מיין רייזע 2 גרויסע ביכער; א פסיכאלאגישע שטודיום פון מענשען און לענדער און דאס צווייטע „פערזאנען און פערזענליכקייטען“ די דאזיגע ביכער וועלען זיין א סך־הכל פון מיין רייזע, מאטעריאל אויף צו אר־בייטען וועט מיר קלעקען אויף 10 יאהר.

— צי האט איהר געהאט שוין פאראויס א בעשטימטען פראגראם פאר אייער רייזע.

— זיכער איך האב געהאט א בעשטימטען פראגראם און ביז איצט האב איך איהם אויסגע־פיהרט. מיין רייזע־הוצאות דעק איך פון ארטיקלען און רעפעראטען, דאס איז אבער נישט מיין ציל, דאס איז א מיטעל.

פון וועלכע טראמוואי-בילעטען ווערט געהעכערט דער טאריף?
ערקלערונג פון דירעקטאר רינג

מיט א פאר טעג צוריק איז פארגעקומען א זיצונג פון אויפזיכטס־ראט פון די טראמוואיען און ס׳איז בעשלאסען געווארען צו העכערען דעם טראמוואי־טאריף. א נארמאלער בילעט זאל קאסטען 30 גר.; אינדערפריה און א הנחה בילעט זאל קאסטען 20 גר. ס׳איז אויך בעשלאסען געווארען אפצושאפען די אומזיסטע קארעספאנדענץ־בילעטען.

די פערטרעטער פון מאגיסטראט זענען זעהר שארף ארויסגעטרעטען געגען דעם פראיעקט, זיי האבען אבער גארנישט געקענט אויפטון, ווייל זיי זענען געווען אין דער מינדערהייט. זיי האבען אבער בעשלאסען צו פראטעסטירען געגען דעם בעשלוס ביי דער וואיעוואדזטווע און אין מיניסטעריום. ס׳איז אבער צווייפעלהאפט אויב דער פראטעסט וועט האבען א ווירקונג, ווייל לויט דער קאנצעסיע האט די דירעקציע דאס רעכט צו העכערען דעם אפצאהל.

דער דירעקטאר פון די לאדזער טראמוואיען רינג האט ערקלערט וועגען די סיבות פון דער נייער העכערונג פאלגענדעס: היי יאהר איז געווען א גרויסער דעפיציט, וואס איז ענטשטאנען פון די גרויסע הנחות, וואס די דירעקציע האט ערטיילט בפרט צוליב איינפיהרען די קארעספאנדענץ־בילעטען דער־פאר איז בעשלאסען געווארען פון 11. ה. י. אפצושאפען די אומזיסטע קארעספאנדענץ־בילעטען און איינפיהרען אזעלכע פאר אנ׳אפצאהל פון 15 גראשען די הנחה־בילעטען ביז 9 א זייגער פריה וועלען אנ־שטאט 15 גר. קאסטען 20 גר.; פאר שילער און מיליטער־לייט וועט אנשטאט 10 גראשען — קאס־טען 15 גר. נאכט־בילעטען וועלען קאסטען אנשטאט 30 גר. — 40 גר.

קאמבינירטע בילעטען מיט די צופאהר טראמ־וואיען וועלען אויך ווייטער קאסטען מיט 5 גר. טייע־רער מ׳וועט אבער נישט קענען זיך מיט זיי איבער־זעצען אומזיסט אויף די שטאטישע טראמוואיען. „קארעספאנדענציע“־בילעטען וועלען קאסטען 15 גר. נארמאלע בילעטען וועלען איצט נישט געהעכערט ווערען.

3

לאדזער באהן מאכט שוועריקייטען פאר׳ן עקספארט
עס איז בעדראהט דער הערבסט און ווינטער-עקספארט

מיט א צייט צוריק האט דער לאדזער עקס־פארטערען פעראיין זיך געווענדעט צום באהן־מיניס־טעריום מיט אנ׳אנקלאגע אז די היגע באהן־דירעק־ציע שטעלט נישט צו קיין גענוגענדע סכום וואגאנען, בפרט פון דער קאטעגאריע קאדרעדעס (צו 10 טאן) אויף צו לאדען סחורות, וואס זענען נויטיג פאר׳ן עקספארט. לאדז האט שוין אזא מזל, אז די ווענדונ־גען פון לאדז ווערען זעלטען גענומען אין אכט. אין דערזעלבער צייט האט אזא „וויכטיגע“ סטאציע ווי ראדאמסק למשל שטענדיג גענוג וואגאנעם אויף צו לאדען מעבעל — א. א. ה.

די לאגע איז געווארען זעהר א שווערע און צוליב דעם, וואס די בעשטעלונגען ווערען ארויסגע־שיקט נישט פינקטליך האבען שוין פאסירט פאלען ווען אויסלענדישע בעשטעלונגען ווערען אפגערופען און פון דעם וועט ליידען דער ווינטער־עקספארט.

די לאדזער האנדעלס־קאמער האט זיך דערי־בער געווענדעט טעלעגראפיש צום האנדעלס־מיניס־טעריום און צום באהן־מיניסטעריום, פערלאנגענדיג, אז די לאגע זאל געענדערט ווערען. אין דער ווענ־דונג צום האנדעלס־מיניסטעריום ווערט אנגעוויזען, אז אויסלענדישע אפנעמער, וועלען נישט אפנעמען די בעשטעלטע סחורות אויב זיי וועלען פערשפעטיגען און צוליב דעם וועט ליידען דער עקספארט אין וועלכען די לאדזער אינדוסטריע בפרט איצט אין שטארק פעראינטערעסירט. דאס האנדעלס־מיניס־טעריום ווערט דעריבער געבעטען צו אינטערווענ־ירען ביים באהן־מיניסטעריום וועגען בעריקזיכטיגען די לאדזער ווענדונג.

אין דער ווענדונג צום באהן־מיניסטעריום ווערט אנגעוויזען, אז טראנספארטען, וואס ווערען ארויס־געשיקט פון לאדז, ליגען אפט אפ אין לאדז 14 טאג. דער הערבסט־עקספארט וועט דעריבער פער־שפעטיגען. דאס מיניסטעריום ווערט געבעטען צו־שטעלען פאר לאדז כאטש דעם מינימום פון די נויטיגע וואגאנעס, כדי מ׳זאל קענען אונגעשטערט עקספארטירען די סחורות קיין האמבורג, טריעסט און קיין רומעניען.

קאנטראל-קאמיסיע פערענדיגט די קאנטראל אין מאגיסטראט

(2) נעכטען האט די מיניסטעריאלע קאמי־סיע, וואס פארשט די שטאטישע ווירטשאפט, אדורכגעקוקט די ביכער פון דער פינאנץ-אפטיי־לונג, פארמיטאג האט די קאמיסיע פערענדיגט איהר ארבייט. 12 א זייגער איז אין קאבינעט פון שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי פארגעקומען א בשותפות׳דיגע קאנפערענץ, וועלכע האט געדויערט איבער 2 שעה. דאן זענען די מיטגלידער פון דער קאמיסיע אוועק צום וואיעוואדע יאשטשאלט און איהם איבערגעגעבען א בעריכט, וועגען דער ארבייט פון דער קאמיסיע, אין אוונד איז די קאמיסיע אוועקגעפאהרען פון לאדז.

סאניטארע-אינספעקציע אין די שעכט-הייזער

(מ) דער שטעטישער וועטערינאר-אינספעקטאר נארעבעצקי האט אדורכגעפיהרט א סאניטאר-אינספעקציע איןביידע שעכט-הייזער. די אינספעק־ציע האט פעסטגעשטעלט, אז דער סאניטאר־צושטאנד האט זיך פערבעסערט נאכדעם ווי ס׳זע־נען אויסגעפיהרט געווארען די פעראָרדנונגען פון דעם סאניטארען-אמט.

א שווינדעל אדער א וויץ?

(2) זייט עטליכע טעג גראסירט אין לאדז א פערשוין, וואס גיט זיך אויס אלס דעלעגאט פון אינוואלידען-פערבאנד. ער געהט ארום איבער געוועלבער און ביוראס, בעשטעלענדיג פערשידע־נע געגענשטאנדען אויפ׳ן חשבון פון אינוואלידען-פערבאנד.

נעכטען האט דער דאזיגער פערשוין אין דער דרוקעריי פון קענדזשערסקי אויף אנדזשעיא 15 בעשטעלט 75 קלעפסידרעס אויפ׳ן נאמען פון דעם כלומרשט פערשטארבענעם מאיאר ראמאן שמאלא.

אין שיך-געשעפט פון יענדזשעיעווסקי, אנ־דזשעיא 17, האט דער פערשוין בעשטעלט 28 פאר שטיוועל. אין בלומען-געשעפט פון מארישען האט ער בעשטעלט 6 קראנץ א.א.וו.

נעכטען אינדערפריה האבען די אלע פירמען אנגעהויבען צוצושטעלען די בעשטעלטע זאכען, דא דאט זיך ארויסגעשטעלט, אז עפיס א „וויצ־לער“ האט זיך פרעהליך געמאכט אויפ׳ן חשבון פון די פירמען.

אויספלוג פון פראנצויזי-שע אינדוסטריעלער

(מאנטאג איז קיין לאדז אנגעקומען אנ׳אויס־פלוג פון די פראנצויזישע אינדוסטריעלער, סוחרים און ארבייטענדער אינטעליגענץ. נעכטען האט דער אויספלוג בעזוכט א רייהע אינדוסטריעלע אונטער־נעהמונגען, עלעקטראווניע און די שטאטישע שול אויף מארישינסקא.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאולאווסקי, פיעטריקאווער 307; ס. האמבורג, גלובנא 50; גלוכאווסקי, נארוטאוויטשא 4; סיטקעוויטש, קאפערניקא 26; כארעמזא, פא־מארסקא 10; פאטאש, פל. קאשטשעלני 10.

„נייער פאלקסבלאט“
קופאן № 29
אויף צו געווינען אומזיסט דאס בוך. ווערק:
„אין מערב קיין נייעס“
פון עריק מאריא רעמארק.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

ד"ר מעד. **שמעון גאלדרינג**
רענטגענאלאגישער גאבינעט
9 פאלודניאווא 9, טעל. 27-64
נעמט אן פון 11½ ביז 2½ נאכמיטאג
און פון 7 — 8½ אין אוונד.

בגדיש-באקטעריאלאגיש לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. טעל. ...
אנאליזען פון ... שרייבן ... א ...
...אנאליז — 4 זל.

4868

א נייע, וויכטיגע, נוצליכע, אינטערעסאנטע און בעלעהרענדע אפטיילונג

פיהרען מיר איין די טעג אין „נייעם פאלקסבלאט" די אפטיילונג וועט הייסען

„לאמיר זיין געזונד!"

און וועט ברענגען ענטפערן, עצות, און אנווייזונגען אויף פערשידענע פראגען פון געזונד, מעדיצין און היגיענע

אונטער דער רעדאקציע פון ד"ר ע. אוריסאן און ד"ר לעאן פוקס

יעדער לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט" וועט קאנען שריפטליך זיך ווענדען מיט אנפראגען, וואס זענען נוגע געזונדהייט, מעדיצין און היגיענע און ער וועט בעקומען אין צייטונג א תשובה, געשריבען פון א דאקטאר, א ספעציאליסט.

די נעמען פון די אנפרעגער וועלען נישט פערעפענטליכט ווערען.

אנפראגען ווערען שוין אנגענומען.

די אנפראגען בעטען מיר צו שרייבען דייטליך און ריין, דורכאויס מיט טינט, אין פערמאכטע קאנווערטען.

צו יעדער אנפראגע מוז צוגעלעגט ווערען א געהעריגער קופאן, וואס וועט טעגליך געדרוקט ווערען אין „נייעם פאלקסבלאט"

די אנפראגען דארפען זיין אדרעסירט:

רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט"

אפטיילונג „לאמיר זיין געזונד"

און ווערען צו יעדער צייט אנגענומען אין אדמיניסטראציע פיעטריקאווער 21.

„לאמיר זיין געזונד"!

אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט"

פאר געזונדהייטס-פראגען, היגיענע און מעדיצין

ענטפערען ווערען געגעבען נאר אויף שריפטליכע אנפראגען.

דינסטאג, דעם 6-טען אויגוסט 1929.

א „לעבעדיגער מת"

פרוי האלט איהר מאן פאר געשטארבען און האט חתונה מיט א צווייטען מאן, יעצט איז דער „געשטארבענער" צוריקגעקומען

מיט א 15 יאהר צוריק האט פריידע-ליבע חתונה געהאט מיט אברהם מרדכי פרידבערג, דירה איז דאן נישט געווען שווער צו קריגען, מ'האט בעקומען אהן אפטרעט-געלד און דאס יונגע פאר האט זיך בעזעצט אויף מיצקעוויטש 3, זיי האבען אבער נישט לאנג געלעבט צוזאמען. ס'האט אויסגעבראכען דער וועלטקריג און אברהם מרדכי איז איינגעצויגען געווארען אין מיליטער און געשיקט געווארען אויפ'ן פראנט.

פריידע-ליבע איז געבליבען אליין און געווארט אויף איהר מאן. איהר איינציגע טרייסט איז געווען דאס פיצעל יונגעלע, וואס איז געווען אן אויסגעגאסען בילד פונ'ם פאטער. די גאנצע צייט פון קריג האט פריידע ליבע נישט בעקומען קיין שום ידיעה פון איהר מאן. עפעס איינמאל האט זי בעקומען דורכ'ן רויטען קרייץ א בריף פון איהר אברהם מרדכי, וועלכער איז געווען אויפ'ן פראנט ביי בראדי און גאליציען און זייט דאן האט זי פון איהם פערלוירען יעדען שפור.

ווען דער קריג האט זיך פערענדיגט, האט פריידע ליבע לאנג געווארט אויף עפעס א ידיעה, אבער נישט דער מאן איז אליין געקומען, נישט פון ערגיץ איז אנגעקומען עפעס פון איהם א ידיעה, אלע שכנים און בעקאנטע זענען שוין צוריקגעקומען גאנצע, אדער פערוואונדעטע, נאר פון איהר אברהם מרדכי איז נישט געווען קיין שום ידיעה און פריידע ליבע האט שוין געמיינט, אז זי וועט דארפען פערפינסטערט בלייבען אלץ עגונה. מיט א 8 יאהר צוריק איז געקומען צופאהרען א שכן א בעקאנטער, וואס איז געווען צוזאמען מיט אברהם מרדכי אין מיליטער. ער האט דערצעהלט, אז אברהם מרדכי איז געפאלען אין שלאכט ביי בראדי. פריידע ליבע האט זיך געזעצט שבעה אויף א שעה, אויסגעלערנט דעם יונגעלע צו זאגען קריש נאך זיין טאטען, און האט זיך שנעל געטרייסט.

די יונגע אלמנה האט אנגעהויבען צו זוכען א שדוך, האט זיך אויך געפונען א יונגערמאן בערל הערשקאוויטש פון ראדאם און מ'האט חתונה געהאט כדת משה-וישראל און ווייטער געבליבען וואוינען אין לאדז. אזוי האבען זיי אפגעלעבט אין לאדז א 7 יאהר קיין קינדער האבען זיי נישט געהאט. פארינע וואך זעו פריידע ליבע איז געקומען א היים האט זי געטראפען אין שטוב עפעס א מענשען מיט א בעקאנטען אויסזעהען. באלד ווי מ'האט נאר אנגעהויבען צו רעדען איז פריידע ליבען נישט גוט געווארען: זי האט דערקענט איהר ערשטען „פערשטארבענעם" מאן, וועלכער שטעהט דא פאר איהר א לעבעדיגער א געזונטער.

נעכטען זענען ביידע מענער און פריידע ליבע געווען אין ראבינאט און האבען איהר געגעבען גט.

אנפאלען אין גאס

(2) געכטען אין אווענד זענען 2 אונבעקאנטע פערשוין בעפאלען אויף ושגאווסקא 20 דעם דורכגעהער רודאלף שטאנלאף און איהם שווער פערוואונדעט מיט מעסערס. די פאגאטאוויע האט דעם פערוואונדעטען אפגעפיהרט אין דער זביארניע.

א צווייטער אנפאל איז פארגעקומען אויף ווסכאדניא 34. אויף אדאם גראהמאן איז אנגעפאלען א מאנספערשוין און איהם אריינגעפאקט א מעסער אין דער ברוסט. די פאגאטאוויע האט דעם פערוואונדעטען אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא גאס.

א רויב-אנפאל

(וו) נעכטען אין דער פריה האט זיך צום וואיט אין קוויאטקאוויץ, היגטער לוטאמירסק, געמאלדען א געוויסער סטאניסלאוו באמשאנאווסקי פון לאדז, זשעראמסקיעגא 69 און מיטגעטיילט, אז עהערנעכטען 9 א זייגער אווענד, ווען ער איז געגאנגען אויפ'ן לוטאמיערסקער שאסע, איז ער בעפאלען געווארען פון 2 באנדיטען, וועלכע האבען פערלאנגט געלד, דערביי האבען זיי איהם שווער פערוואונדעט מיט א מעסער אין האנד. די פאליציי האט אנגעהויבען אנ'אויספארשונג.

די נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק

די נעכטיגע רינג-קאמפען האבען זיך אנגעהויבען מיט דעם דעצידירענדען קאמף פון אמעריקאנער ריז באן-סאמסאן געגען דעם בעליבטען טשעמפיאן שטיבאר. דער קאמף איז געווען עמאציאנעל. די איבערגעוויכט האט געווענליך דער אמעריקאנער סאמסאן. נאך אין קיין שום קאמף האט שטיבאר נישט ארויסגעוויזען אזוי פיל טעכניק ווי דאסמאל. סאמסאנען געלינגט נישט קיין שום אנגריף. שטיבאר בעווייזט אין דער 27 מינוט אוועקצולעגען זיין געגנער אויף די לאפאטקעס דורך א הינטערשטען פאס. דער גאנצער צירק הילכט פאר אפלאדיסמענטען.

דעם צווייטען קאמף פיהרט דער יודישער גבור זעליג פאשאף געגען ווילדען און ברוטאלען ווילינג. דער קאמף האט געדארפט ענטשיידען דאס ערשטע ארט פון די ביידע קעמפער צו דער פרעמיע. ליידער איז דער קאמף געווען ווייניגער אינטערעסאנט צוליב דעם ברוטאלען קעמפען פון ווילינג. פאשאף האלט זיך ווי תמיד אין די ראהמען פון רעגולאמין און בענוצט זיך נישט מיט קיין נישט דערלויבטע מיטלען. ווילינג קאפיעט אין בויך און פאשאף שרייט יעדעס מאל און ווענדט זיך צום ריכטער-טיש. די ריכטער רעאגירען, אבער ווילינג הארכט זיך ווייניג צו. פאשאף כאפט מיט דער גאנצער קראפט זיין געגנער אויף א מיהל און ווארפט איהם צום דיוואן. דא בענוצט זיך ווילינג ווידער מיט קאפען פאשאף'ן אין בויך אזוי, אז ס'ווערט א סקאנדאל. דאס פובליקום ווארפט זיך אויף ווילינג'ן מיט די פויסטען און מיט א פייפעריי. ווילינג ווערט דיסקוואליפיצירט און דער נצחון ווערט אנערקענט פאר פאשאפ'ן.

די סענסאציע האט בעדארפט זיין דער קאמף צווישען דער אונבעקאנטער שווארצער מאסקע מיט שטעקער'ן. דעם קאמף הויבט אן די מאסקע, וויעלענדיג כאפען שטעקער'ן אויף א פאדערשטען פאס. שטעקער שלאגט אפ אלע אנגריפען און נעהמט אליין איבער די איניציאטיוו אין זיין האנד. די מאסקע קעמפט דעפענסיוו. שטעקער בעווייזט, אז ער בעזיצט פיל טעכניק און אריענטאציע. צוליב דער קורצער צייט איז דער קאמף געבליבען אהן רעזולטאט. דער עולם אפלאדירט שטארק שטעקערן.

דער פענאמענאלער „נעלסאניסט" פינעצקי מיט זיינע „לאנגסטע הענד" בעווייזט אין עטליכע מינוט אוועקצולייגען זיין געגנער, שניידער'ן געוועהנליך דורך זיינס א „נעלסאן". דער עולם אפלאדירט איהם שטארק.

היינט איז די גרעסטע ספארט-סענסאציע. עס קעמפט דער יודישער גבור זעליג פאשאף ביז'ן רעזולטאט מיט דער „שווארצער מאסקע" קוים ווערט די „שווארצע מאסקע" בעזיגט, מוז זי אראפנעהמען די מאסקע און ענטפלעקען איהר נאמען. אויסערדעם קעמפען דער „נעלסאן-קעניג" פינעצקי מיט מיכאעליס'ן. און ווילינג מיט דעם וועלט-מייסטער גארקאוויענקא.

ווער איז די שווארצע מאסקע?

דער קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט"

אונזער קאנקורס איבער דער פראגע, ווער ס'איז די „שווארצע מאסקע" האט געפונען א לעבעדיגען אפקלאנג. מיר האבען בעקומען פול ענטפערן מיט פערשידענערליי השערות. מעגליך, אז דער היינטיגער טאג וועט די פראגע דעצידירען. מיר גיבען ווייטער דעם קופאן, אויף וועלכען עס קאן געגעבען ווערען דער וואהרשיינליכער ענטפער.

2

ווער איז די שווארצע מאסקע?

דער אטלעט הייסט ______

______

נאמען און אדרעס פון טרעפער ______

______

פערשידענעס

(2) ווי מיר דערוויסען זיך איז די פרוי פון סטאראסטא רזשעווסקי בעעהרט געווארען מיט א לעגיאנען-קרייץ פאר איהר אומאפהענגיגקייטס-ארבייט אין דער צייט פון דער דייטשער אקופאציע.

אין שפייז-געוועלבער טאר מען נישט פערקויפען רוי-פלייש

(מ) די סאניטאר-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט פעסטגעשטעלט, אז אין פיל געוועלבער מיט שפייז-ארטיקלען ווערט פערקויפט רויה-פלייש. לויט א פעראררדנונג פון לאדזער וואיעוואדע איז אין די שפייז-געוועלבער דערלויבט נאר דער פערקויף פון געווענזעלטע פלייש. פאר עובר זיין אויף דער פעראררדנונג דראהט א שטראף.

פון קאליע-גארטען

די פלאנטאציע-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט פעסטגעשטעלט, אז אין די נאהענטסטע יאהרען וועט אין קאליע-גארטען נישט געבויט ווערען דאס געפלאנטע טעאטער. דעריבער איז בעשלאסען געווארען איינצוארדנען דעם פארק און אפגעבען איהם צום עפענטליכען געברויך.

אין קאליע-גארטען איז אויך איינגעארדנעט געווארען א שפיל-פלאץ פאר קינדער.

קריטישע לאגע פון דער פירמע ראזענבלאט

(—) נעכטען האט אין לאדז געהיילט א רעלעגאט פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא", ווי בעקאנט האט די באנק בעקומען די איפויכט איבער דער פירמע ראזענבלאט, פון וועלכער ס'קומט איהר גרויסע חובות. דער רעלעגאט האט אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיט ה' אייטינגאן, וועלכער אונטערהאנדעלט יועגען פאכטען די פאבריק. די קאנפערענץ איז אפגעהאלטען געווארען ביים רעיענט ראסמאן.

ארויספאדערונגען פון א"י

עס זענען דערהאלטען געווארען ערלויבנישען אויף צו פאהרען קיין ארץ-ישראל פאר פאלגענדע פערזאנען: רבקה הערשטיין, פייגה רויזע רייזפעלד און לאה שפיזאייזען.

די דערמאהנטע פערזאנען דארפען זיך ווענדען אין א"י-אמט (צעגעלניאנא 4) וועגען ערלעדיגען די רייזע-פארמאליטעטען.

אפגעלעגט די גארטען-פערוויילונג פון „בר-כוכבא"

זונטאג האט געזאלט פארקומען לטובת דעם שפארט-פעראיין „בר כוכבא" א גארטען-פערוויילונג אין העלענאוו מיט א רייכען גימנאסטישען פראגראם.

צוליב'ן נישט גינסטיגען וועטער איז די פערוויילונג אפגעלעגט געווארען אויף זונטאג ד, 11 אויגוסט.

די געקויפטע בילעטען זענען גילטיג.

ביכער אויף ראטעס!

אלע ליבהאבער פון יודישען בוך האבען איצט א גוטע געלעגענהייט זיך אנצושאפען, אויסצאהלענדיג יעדע וואך קליינע ראטעס, די ווערק פון די יודישע קלאסיקער: מענדעלע, פרץ, שלום-עליכם, נאמבערג, לייוויק, אפאטאשו, גלאזמאן, רעזענס לעקסיקאן, זכרונות פון אב-קאן און אלע אויסגאבען פון די פערלאגען: „קולטור-ליגע", „בושאוס", יאטשקאווסקי.

די 10 בענדער פון זשאקריםטאף מיט'ן בוך פון סט. צווייג וועגען ר. ראלאן, וואס האבען ביז איצט געקאסט 52,50 זל. בעקומט מען איצט נאר פאר 22,80

בעמ.: יעדער, וואס קויפט ביכער פאר 10 זל. וועט בעקומען דאס בעריהמטע בוך אויף מערב—קיין נייעס פון רעמארק נאר פאר 1,50 זל.

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי

אלט-שטאט 12, לינקע אפיצינע, 2-טער שטאק

DR. MED.

A. URYSON

איגנערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Konstantynowska 20, telef. 35-85.

נאך פרטים וועגען די געשעהענישן אויפן זאמעק אין לובלין

פון לובלין שרייבט מען:

ארום 8 א זייגער פרייטאג צו נאכטס האבען די ארעסטירטע אין עטליכע קאמערן אנגעהויבען זינגען דעם „אינטערנאציאנאל“. צוליב דעם, וואס די פענסטער פון די קאמערן זענען היינט אפען, האבען די ארעסטירטע אין אנדערע קאמערן דערהערט דאס געזאנג און מיטגעזונגען. גלייכצייטיג האט מען פון א טייל קאמערן גענומען מאכען אנטי-מלוכה'שע אויסגעשרייען. דער טומעל און געשריי איז געווארען שטארקער פון מינוט צו מינוט. די תפיסה-מאכט האט דעמאלס בעשלאסען איבערצופיהרען די „זינגענדיגע“ ארעסטירטע אין אנדערע קאמערן, וועלכע געפינען זיך טיפער אין די געביידעס פון תפיסה, כדי דאס געזאנג זאל זיך נישט הערען אויף דער גאס, וואו עס האבען זיך שוין אנגעהויבען צונויפקלייבען מאסען מענשען, נייגעריגע.

ווען מען איז צוגעטרעטען רעאליזירען דעם דאזיגען פלאן האבען די ארעסטירטע געשטעלט א אויסערגעוועהנליך ענערגישען ווידערשטאנד. דער טומעל און פראטעסט געשרייען איז געווארען אלץ שטארקער, די ארעסטירטע האבען זיך סאלידאריזירט, צו זיי זענען צוגעשטאנען די קרימינעלע ארעסטירטע, די סיטואציע איז דעריבער געווארען א ערנסטע און די תפיסה-פערוואלטונג האט זיך געווענדעט צו דער פאליציי תיכף ארויסצושיקען הילף.

נאך איידער די פאליציי איז אנגעקומען האבען די ארעסטירטע אנגעהויבען ברעכען די איינארדנונגען און דעמאליהען די קאמערן, דערביי זענען אויסגעהאקט געווארען אלע שויבען פון די תפיסה פענסטער. אויפ'ן תפיסה-הויף האבען זיך בעוויזען די ערשטע גרופע פאליציאנטען און די תפיסה-וועכטער. די ארעסטאנטען האבען גענומען זיי בעשיטען מיט'ן צובראכענעם גלאז פון די שויבען און מיט שטיקלעך פון די צובראכענע טישלעך אין די קאמערן. די ערנסטקייט פון דער סיטואציע איז געווארען נאך גרעסער, ווייל די ארעסטירטע האבען אין די קאמערן אונטערגעציגדען די שענקעס מיט שטרוי.

האט פון די פענסטער אנגעהויבען געהן רויך. די טיהרען פון די קאמערן זענען אבער געווען פארבאריקאדירט. צום גליק האט דאס פייער נישט גענומען קיין ערנסטע פאלגען.

די תפיסה-מאכט האט געוואלט אויסמיידען דאס בענוצען געוועהר, כדי קיין בלוט נישט צו פערגיסען און דעריבער זענען ארויסגערופען געווארען די פייער-לעשער, וועלכע זענען תיכף אנגעקומען מיט אלע וואסער-שפריצען און זיך גענומען צו דער ארבייט. דאס וואסער האט בעסער געווירקט ווי דאס פייער, די ארעסטירטע זענען אראפגעשפרינגען פון די פענסטער און וועלכע עס האבען זיך אנגעהויבען פון די שיקאוועס גיסען וואסער. די ארעסטירטע זענען געווארען דורכגענעצט ביז'ן העמד. אונטער'ן איינפלוס פון דאזיגען „קאלטען באד“ האבען די ארעסטירטע אויסגעדריקט זייער ווילען אונטערצוווארפען זיך דער פעראָרדנונג פון דער תפיסה-מאכט.

דערמיט האט זיך אבער נאך נישט געענדיגט די געשעהעניש. א חוץ דעם וואסער איז נאך בענוצט געווארען אויך פייער. ווי מען גיט איבער, האט איינער פון די קרימינעלע ארעסטירטע דער פעסיאנעלער גנב, בעשלאסען אויסצונוצען פעסיאנעלער גנב, האט בעשלאסען אויסצונוצען דעם טומעל און אנטלאפען. צו דעם צוועק האט ער זיך בעוואפענט מיט עפעס א שווערע כלי און זיך געווארפען אויף איינעם פון די פאליציי אפיצירען פערמעסטענדיג זיך איהם אומצוווארפען און ענטלויפען. פערטיידיגענדיג זיך אליין האט דער פאליציי אפיציר אויסגעשאסען און אוועקגעלייגט זשאהארוקין טויט אויפ'ן ארט.

אויפצומארגענס אין דער פריה האט די תפיסה-פערוואלטונג אונטערגענומען נייע שריט כדי נישט צו דערלאזען איבערחזר'ן זיך די נעכטיגע געשעהענישען. צו דעם צוועק זענען א רייהע מעהר היציגערע ארעסטירטע איבערגעפיהרט געווארען פון לובלין אין פערשידענע אנדערע תפיסות.

במשך דעם שבת'דיגען טאג איז די טורמע-קארעטע פיל מאל געפאהרען צום באהן אוועקפיהרענדיג א רייהע ארעסטירטע.

לובלין, 6 (טעלעפאניש) די הויפט-אנטיילנעמער אין די געשעהענישען אין דער היגער טורמע זענען איבערגעשיקט געווארען אין ווראנקי.

א קריסט געפינט יודיש געלד און דער גלח הייסט עס צוריק אפגעבען

פון ווילנע שרייבט מען:

גאנץ קאבילניק און די ארומיגע שטעטלעך געהען איצט אויף רעדלעך צוליב דער פאלגענדער אויסטערלישער געשיכטע, וועלכע פערדינט באמת מען זאל זי פערעפענטליכען אין צייטונגען.

אין א שטעטעל ביי קאבילניק פערוואלטעט מיט א גרויסען וואלד, וואס ווערט עקספלאאטירט דורך א היגער פירמע דער יודישער שאפער א. גערמייזע.

אין וואלד נעבען קאנטאר פון שאפער, הערשט תמיד א גרויסע בעוועגונג. קומען כסדר אהן און פאהרען אוועק פוהרען, ס'קומען צוגעהן ארבייטער און אזוי ווייטער.

די טעג האט גערמייזע זיך פלוצלונג געכאפט, אז ער האט פערלוירען 4 טויזענד גילדען אין 500 גילדענדיגע באנקנאטען, וועלכע ער האט בעקומען פון סוחר צו בעצאהלען די ארבייטער.

אויף גערמייזען האט דאס געמאכט א דערשיטערענדיגען איינדרוק. ער איז געלאפען פון איין ארבייטער צום צווייטען נאכפרעגען זיך ווער ס'האט געפונען דאס געלד. אלע האבען אבער געהאלטען אין איין טענה'נען, אז זיי האבען גארנישט געפונען.

א שמארק צוקלעמטער איז דער שאפער גערמייזע אוועק אין קאבילניק און דערצעהלט די געשיכטע דעם קאמענדאנט פון קאבילניקער פאליציי-פאסט. אבער אויך דער לעצטער האט איהם מעהניג וואס געקענט העלפען און מיט א צוקלעמטען הארץ איז גערמייזע אוועק צו זיך אין קאנטאר און זיך א פערצווייפעלטער געלייגט שלאפען. דער שלאף איז אבער צו איהם נישט געקומען, זיין אומגליק (דאס פערלוירענע געלד איז נישט געווען זיינס נאר פרעמדס), האט איהם נישט געלאזט צומאכען מיט אנ'אויג. ס'איז ביי איהם געבליבען פון יאוש צו בעגעהן זעלבסטמארד.

שפעט ביינאכט האט גערמייזע אבער פלוצלונג דערהערט, אז עמיצער קלאפט אין זיין פענסטער. געווען איז דאס דעם קאמענדאנטס ווייב. זי איז געקומען רופען צום מאן, וועגען די פערלוירענע געלד.

גערמייזע האט זיך גיך אנגעטאן און אוועק צום קאמענדאנט.

אויסגעלאזט האט, אז דער 60-יעהריגער פויער סטאניסלאוו זשוקאווסקי האט געבראכט צום קאמענדאנט די 4 טויזענד גילדען, וועלכע ער האט געפונען אין וואלד.

תחילת האט דער אלטער זשוקאווסקי געפינענדיג דאס געלד געמיינט, אז דאס איז נישט קיין פויליש געלד. ער איז דאן אוועק צו זיין זון דעם גלח זשוקאווסקי האלטען אנ'עצה, וואס זאל ער טון מיט דער מציאה.

דערזעהענדיג די 4 טויזענד גילדען האט דער גלח אנגעהויבען נאכצופרעגען זיך וועמענס געלד דאס איז, דער פאטער האט איהם דאן געענטפערט, אז דאס מוז זיין דעם יודישען שאפער'ס געלד.

דער גלח זשוקאווסקי האט געהייסען דעם אלטען זשוקאווסקי איינשפאנען דעם פערד און אפפיהרען דאס געלד צום קאמענדאנט.

דער אלטער האט אזוי געטון. דער סוף איז געווען אז גערמייזע האט נישט געוואוסט ווי אפצודאנקען דעם פויער פון גרויס פרייד.

א פאטער פערגוואלדיגט זיין אייגענע טאכטער

דאס לובלינער אפעלאציע-געריכט פער'משפט איהם אויף א יאהר תפיסה

א וואלד אויפזעהער, נישט ווייט פון לובלין, אנ'אלמן. האט ער געוואוינט אין וואלד צוזאמען מיט זיין איינציגער טאכטער. אין איינע פון די שטורמישע נעכט, וועלכע איז פול געווען מיט דונערען און בליצען, וועלכע האבען בעווילדעוועט דעם גאנצען וואלד און אויך דעם וואלד-וועכטער אויפגעוועקט און פון בעט אראפגעטריבען, איז ער צוגעגאנגען צום פענסטער זעהן אויב דער דונער האט נישט עפעס פעראורזאכט קיין שאדען ארום זיין געביידע. שטעהענדיג ביים פענסטער איז זיין בליק געפאלען אויפ'ן בעט פון זיין טאכטער, וועלכע איז געלעגען אפגעדעקט. די שטורמישע נאכט, אדער די ווילדע נאטור און דאס הייסע, נישט געקיהלטע בלוט פון דעם וואלד-מענש, דעם אלמן, האט געווירקט און אין מח ביי איהם איז געבוירען געווארען א פלאן, וועלכען ער איז תיכף, ווייענדיג געשטופען פון א ווילדע לייהענשאפט, צוגעטרעטען אויסצופיהרען.

אויף די שפיץ פינגער האט ער זיך דערנעהנטערט צום בעט און מיט זיינע הענד גענומען פעריהרען דאס נאקעטע לייב פון זיין טאכטער. דאס מיידעל האט זיך אויפגעכאפט, דערהערט די שטורמישע דונערען, דערזעהען ווי דער וואלד ווערט אפט בעלויכטען פון געוואלדיגע בליצען, א שרעק איז איהר בעפאלען און זי איז געווען צופרידען וואס דער פאטער איהרער שטעהט נעבען איהר. דאס האט איהר בערוהיגט און זי האט זיך געכוליעט צום פאטער.

דער פאטער, וועלכער האט זיך פון מינוט צו מינוט אלץ מעהר געביטען און פערוואנדעלט געווארען אין א ברוטאלען פרעמדען מאנספערשוין, האט פערגעסען, אז דאס טוליעט זיך צו איהם זיין אייגען קינד און כאפענדיג איהר אויף זיינע הענד האט ער איהר גענומען ווילד, לייהענשאפטליך קושען. די טאכטער האט דערפיהלט, אז עפעס איז מיט איהר פאטער געשעהען און זי האט זיך גענומען רייסען און בעפרייען פון זיינע הענד. דער פאטער האט איהר אבער געהאלטען פעסט איינגעשלאסען אין זיינע ארעמס. דאס מיידעל האט פון שרעק און וועהטאג גענומען שרייען, אבער דער אלץ מעהר צעווילדעוועטער פאטער האט איהר דאס מויל מיט א קישען פערשטאפט און איהר פערגוואלדיגט.

שפעטער האט דער פאטער איהר געצווינגען צו שווייגען. און נישט דערצעהלען אפילו די נאהענטסטע קרובים....

שטילע טרעהרען האבען אבער פעראטען די ליידען פון דעם מיידעל, וועלכעס איז דורך איהר אויסגעלאסענעם פאטער געצווינגען געווארען צו ווייטערע געהארכזאמקייט. ערשט ווען דאס מיידעל האט געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד און מען האט איהר דערפון אפגעראטעוועט. האט זי דערצעהלט, וואס מיט איהר איז געשעהען. דער פאטער איז ארעסטירט געווארען.

זיין פראצעס איז פארגעקומען אין לובלינער אפעלאציע געריכט, וועלכער האט איהם פער'משפט אויף א יאהר שווערע תפיסה.

דער דרום-אפריקאנישער פרעמיער-מיניסטער

אויף א באנקעט לכבוד ראובן בריינין

יאהאנעסבורג, (יט"א) אונטערן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט פון ועד-הקהלות אין דרום-אפריקע, בערנארד אלעקסאנדער איז דא פארגעקומען א באנקעט לכבוד ה' ראובן בריינין, וועלכער ווילט איצט אין דרום-אפריקע אין די אינטערעסען פון „אזעט“. אויף דעם באנקעט האט אויך געהאלטען א רעדע דער פרעמיער-מיניסטער פון דרום-אפריקע גענעראל הערצאג.

דער פרעמיער-מיניסטער האט אין זיין רעדע אנגעוויזען אויף דער וויכטיגער ראל, וועלכע עס האבען געשפילט די יודען אין דער ענטוויקלונג פון דרום-אפריקע. די יודען האבען ארויפגעלעגט זייער סטעמפעל אויף אלע צווייגען פון דער געזעלשאפטליכער טעטיגקייט און אינדוסטריע און אומעטום זיך אויסגעצייכענט מיט זייערע פעהיגקייטען און לאיאליטעט. א דאנק דעם פרינציפ פון פולער גלייכבערעכטיגונג פון אלע בירגער האבען זיך געשאפען אזעלכע פריינדליכע בעציהונגען צווישען די יודען און דער ארומיגער בעפעלקערונג און האט אלעמען פעראייניגט אין געפיהל פון ליבע צום לאנד.

געשטארבען דער בעריהמטער יוד. ערפינדער עמיל בערלינער

וואשינגטאן (י.ט.א.) ווי עס איז שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט געווארען, איז דא געשטארבען אין עלטער פון 78 יאהר דער בעריהמטער יודישער ערפינדער עמיל בערלינער. בערלינער איז געבוירען געווארען אין האנאווער (דייטשלאנד) און האט נאך אין זיינע יונגע יאהרען עמיגרירט קיין אמעריקא.

בערלינער האט זיך שוין אין יאהר 1877 אויסגעצייכענט מיט אנ'ערפינדונג, וואס האט פערפאלקאמט די טעלעפאן-אפאראטען. אין יאהר 1877 האט ז'ך בערלינער בעריהמט געמאכט מיט דער ערפינדונג פון גראמאפאן, וואס האט געפונען אזא ריזיגע פערשפרייטונג איבער דער גאנצער וועלט. אין יאהר 1925 האט בערלינער געמאכט איינינע ערפינדונגען, וואס זענען אויסגענוצט געווארען אין דער לופט פליהעריי. חוץ דעם האט בערלינער געמאכט א גאנצע רייה ערפינדונגען, וואס האבען איהם ערווארבען אנ'אלגעמיינע אנערקענונג פון דער טעכנישער וועלט.

בערלינער איז פיל בעשאנקען געווארען מיט מעדאלען און אויסצייכנונגען פאר זיינע ערפינדונגען. דער פערשטארבענער האט אויך גענומען אנ'אקטיווען אנטייל אין געזעלשאפטליכען לעבען, געווען פארזיצער פון דער אנטי-טובערקולאז-געזעלשאפט און אנדערע.

אויך דער זוהן פון פערשטארבענעם הענרי בערלינער האט ארויסגעוויזען בעדייטענדע ערפינדערישע פעהיגקייטען.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצעדיע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: ווקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט. לייבע פיס, גארסעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.
צוריקגעקעהרט.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערן צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאן**
> יורידישע אפטיילונג
> פון „נייעם פאלקסבלאט“.
> בכדי דערלאנגען אנ'ענטפער אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער לעצטער נומער, ווען די אנפראגע ווערט פארגעלעגט. אויף אנפראגען אהן קופאן, ווערט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9586 א ד"ר פילאזאפיע:

דער ארטיקעל 92 פון פראוויזארישען אויסטאוו וועגען אלגעמיינעם דינסט-פליכט זאגט בפירוש, אז דאס חתונה האבען פאר אדער אין דער צייט פון מיליטער-דינסט גיט נישט קיין שום הנחות בנוגע אפלייגען, אדער פערקירצען די דינסט-צייט און גיט אויך נישט קיין שום רעכט צו פאדערען פון דער מלוכה א רענטע פאר דער משפחה צוליב'ן דינען אין מיליטער.

9587 א לעזער פון סאנאטארסקע:

אויב איהר האט נישט קיין בירגערשאפט פון אנ'אנדערער מלוכה מוזט איהר דינען אין פוילישען מיליטער.

נישט אמת, אז דורכ'ן דינסט אין פוילישען מיליטער בעקומט מען א „פרעמדער“ אויטאמאטיש די פוילישע בירגערשאפט.

דאס דורכמאכען דעם פוילישען מיליטער-דינסט פערלייכטערט אבער דאס בעקומען די בירגערשאפט.

9588 אמת פון ברושעוויטשער:

דער אומשטאנד, וואס איהר האט אין יאהר 1926 דורכגעמאכט די מיליטערישע איבונגען גיט אייך נאך נישט קיין רעכטליכען גרונד זיך צו בעפרייען פון די איצטיגע. אויף איבונגען ווערט מען גערופען איניגע מאל.

9589 צעדערבוים פון נייע-ציגעל-גאס 28.

אויב דער פראקוראטאר אנערקענט, אז דער פאליציי-פערהער גיט נישט קיין גענוגענדען רעכטליכען גרונד צו דעם וועמען ס'איז צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט, אנולירט ער דעם גאנצען ענין און מעלדעט וועגען דער דעציזיע נישט בלויז דעם בע'עולה'טען נאר אויך דעם פערדעכטיגטען.

געוויס איז גלייכער פאר'ן דערמאנטען פערדעכטיגען פערזאן אנצוקלאגען דעם כלומרש'ן בעליידיגער פאר א פאלשע בעשולדיגונג שוין נאכדעם ווי ער וועט דערהאלטען פון פראקוראטור-אמט די מעלדונג וועגען אנולירען די אנקלאגע.

9590 א טעגליכער לעזער פון דער פעפער-גאס:

לויט'ן ארטיקעל 979 פון אוסטאוו וועגען דער ציווילער שטראף-פראצעדור מוז דער קאמארניק נאכזוכען לויט'ן פראטאקאל פון דער פאריגער זאיענטשע, צו אלע פארהאנענע אין רשות פון בעל חוב זאכען זענען ארומגענומען דורך אט דער זאיענטשע.

דער קאמארניק קאן אין אזא פאל סעקוועסטרירען נאר די איבערגעבליבענע פרייע זאכען.

סיי ווי קאן אבער די זאיענטשע נישט ארויפגענומען ווערען פריהער, ווי ביידע חובות זענען בעצאהלט געווארען אדער ביידע בעלי חובות זענען דערויף מסכים.

9591 א געטרייער לעזער פון מאניושקא-גאס:

אמת דער ארטיקעל 41 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען די פארשריטען, וועלכע פיהרען ארייין דעם נייעם קאדעקס פון דער שטראף-פראצעדור. זעהט טאקע פאר, אז אויף אורטיילען ביז 150 זל. אדער 3 טעג ארעסט קאן מען קיין אפעלאציע נישט דערלאנגען. מען דארף אבער געדענקען, אז דאס רעכט צו אפעלירען אויף אזא אורטייל אדער נישט איז אפהענגיג פון נישט דער שארפקייט פון אורטייל, נאר פון דער שטראף-סאנקציע, וועלכע דאס געזעץ זעהט פאר אזא פערברעך פאר.

אויף אזא אורטייל קאן מען טאקע נישט אפעלירען, ווען דאס געזעץ זעהט פאר פאר אזא פערברעך העכסטענס ארעסט אדער א געלד-שטראף. אזוי ווי פאר צואייגענען זיך אנפערטרויטע זאכען זעהט דער ארט. 574 פ. 1 פון שטראף-קאדעקס פאר טורמע און נישט ארעסט, מעג דאס געריכט האבען אייך בעשטראפט נאר מיט 100 זל. מעגט איהר יא דערלאנגען אויפ'ן אורטייל אנ'אפעלאציע.

דאס דריטע געשלעכט

אלטע מיידלעך, חתונות און קינדערלאזיגקייט

(א בריף פון אמעריקע)

מיר דארפען ערווארטען איינציכען דעם „דריטען געשלעכט" אויך ביי אונז. אין ענגלאנד ווייסט מען שוין, אז דאס „דריטע געשלעכט" מיינט מען אלטע מוידען. אין אמעריקע זענען ביז נישט לאנג צוריק אלטע מוידען געווען א יקר־המציאות. דא און דארט פלעגט א פרוי פערזיצען, און דאס עס פערעכענט פאר אנ'אומגליק. היינט איז אנ'אלטע מויד א געוועהנליכע זאך, און ביי געלערנטע מיידלעך איז דאס פערזיצען שיער נישט אנ'עפידעמיע.

א בעקאנטער אמעריקאנער פראפעסאר פון סטאטיסטיק האט אויסגערעכענט, אז פופציג פראצענט פון די מיידלעך מיט א העכערע בילדונג בלייבען אינגאנצען אומפערהייראט. און פון די אנדערע פופציק פראצענט, וואס האבען יא חתונה אין דרייסיג פראצענט פון זיי קינדערלאז. די אנדערע האבען איין אדער העכסטענס צוויי קינדער. און שולדיג איז דעם — זאגט דער פראפעסאר — איז דער אוניווערזיטעט, די העכערע בילדונג.

כמעט אלע פרויען־הויך־שולען מאכען קיין סוד נישט דערפון, אז ביי זיי איז אנ'אומפערהייראטע דאמע פערעכענט פאר א מאדישער; פרויען, וואס קינדערלאזע, האלטען זיי פאר אלט־מאדיש. קיין איין פרוי פון די הויך־שולען וועט נישט האבען קיין קינדער. נאך כמעט געבוירט זי שוין יא איין קינד, טאלערירט זי דאס. מעהר ווי איין קינד איז שוין אינגאנצען א שאנדע.

דער דערמאהנטער פראפעסאר קלאגט זיך, אז אמאליגע יארען האבען פרויען געוואוסט פון דריי גוטע אינסטיטוציעס: די קיך, די קירך און קינדער. היינט איז אנ'אנדער וועלט: אנ'אוניווערזיטעט־פרוי, וואס פיהרט שוין אפילו יא א באלעבאטישקייט, האט היינטיגע צייטען קיין קיך נישט, און אויב זי האט יא א קיך, קומט זי אהין נישט אריין, זי איז יוצא מיט דער דינסט; די קירך דירעקט פוסטעוועט אויך. דער גלח זאגט זיינע דרשות אלע זונטאג פאר ליידיגע בענק; און קינדער? — וועלכע געלערנטע דאמע, וואס דאס געענדיגט אנ'אוניווערזיטעט, וויל עס האבען צו טון מיט קינדער?

אמאליגע יארען האט מען בעשולדיגט די הויז־ווירטין אין דער קינדערלאזיגקייט פון די יונגע פאר־פאלקען, ווייל די הויז־ווירטין האבען נישט געוואלט אריינלאזען אין זייערע צוויי־צימער־וואוינונגען קיין פארלעך מיט קליינע קינדער. אנדערע האבען אויך געהאט א פונקט אין זייערע קאנטראקטען, לויט וועלכען קיין שום קינד איז נישט ערלויבט געווען אין די צוויי־צימער און באד־וואוינונגען. היינט זענען די הויז־בעזיצער אביסעל אפגעקילטער געווארען און זיי שטערען מעהר נישט די פאר־פאלקען צו האבען קינדער, אבער די פאר־פאלקען אליין האבען שוין קיין חשק נישט צו ווערען טאטע־מאמע.

אמת טאקע, אז ביז איצט ווארפט מען נאך אין אמעריקע די שולד אויף יענע הויז־בעזיצער, וואס דערלאזען פערשלאסען זייערע וואוינונגען פאר פאמיליעס מיט קינדער. מען זאגט, אז פון יענער צייט או האבען די פרויען אויפגעהערט צו קינדלען, און קינדערלאזיגקייט איז פון דאמאלסט אן געווארען א מאדע. אבער דירעקט זענען זיי שוין היינט נישט די שולדיגע. היינט דארף מען פאר דער קינדערלאזיגקייט האלטען פעראנטווארטליך נאר די פאר־פאלקען.

א נאר גרויסער פראצענט געלערנטע פרויען טראגען נישט קיין קרושין־פינגערלעך. און ווען עמיצער זאל א פרעג טון אזא פרוי, למאי זי טראגט נישט דאס קרושין־פינגערל, וועט זי איהם ענטפערען, אז זי איז נישט מחויב צו בעווייזען זיך פאר דער עפענטליכקייט אלס נאריש, פערהייראטע באבעשי.

אט איז געווען אזא קלוגער מענש, וואס איז געווען א בעלן אויסצופרעגען פרויען, למאי זיי טראגען נישט דאס פינגערל.

איין פרוי האט געענטפערט:

„מיין מאן האלט אזוי אויך זעהר שטארק פון זיך און ער מאכט דערפון קיין סוד נישט. אימליכען דערצעהלט ער, אז ער איז א גוואלטיגער בריה, א גרויסער מאכער, ער מאכט גענוג „פובליסיטי" פאר זיך, טא צו וואס זאל איך איהם אויך מאכען „פובליסיטי", טראגען זיין קרושין־פינגערל און צופוצען איהם?"

א צווייטע האט געענטפערט:

„די הייראט איז מיין פריוואטער ענין, און ווען איך טראג דאס קרושין־פינגערל, פיהל איך, ווי גלייך איך וואלט ארומגעגאנגען איבער די גאסען און אויסגעשריען מיינע פריוואטע ענינים פאר אימליכען".

א דריטע האט געענטפערט: „אז עס איז גענוג פאר איהרע טוועכען, אז זי אליין ווייס, אז זי האט זיך בענארישט", און א פערטע האט בריגז א מאך געטון: „מיין מאן האט אויפגעהאנגען איפ'ן הינטעל א בלעכל, כדי מען זאל וויסען, וועמענס הונט דאס איז. צי דארף ער אויך איפ'ן הייב א א בלעכל"?

פון אט די ענטפערס איז צו זעהן דעם איינפלוס פון דער הויכער בילדונג. אין דער הויך־שול מאכט מען א גאנצען ציטעס פון פרויען, וואס קענען זיך אליין פערזארגען און דארפען נישט אנקומען צו דער לאסקע פון א מאן א פערדינער. פערקעהרט ווידער, איז די פרוי, וועלכע איז אפהענגיג פון'ם מאן, פערעכענט פאר א שליסל־מויל, א דערניעדריגטער מענש, א שקלאף, דעם מאכט א פוס־בענקעל.

„יעדער נאר קען קריגען א מאן, יעדע אידיאטישע פרוי קען געבוירען א קינד, אפילו האזען האבען אויך קינדער, אפילו וועווערקעס גיאנטשען זיך מיט זייערע קינדער. מען דארף אבער האבען שכל צו פערזארגען זיך אהן עמיצענס הילף. מען דארף זיין היפש קלוג און מוטיג אויסצומיידען מענער. און ווען מען איז שוין אזוי פערדרעהט, אז מען קען זיך אהן הייראט נישט בעגעהן, דארף מען באטש זעהן, אז די הייראט זאל פיהרען צו א בעסערער קאריערע. מענשען דארפען שעצען און אויסנוצען זייערע פעהיגקייטען; מענשען מיט אביסעל שכל און רעספעקט צו זיך גיבען נישט אוועק זייער נאמען פאר א נארען פינגערל".

אזוי זאגט די מאדערנע געלעהרנטע פרוי.

זי גלויבט אין דעם און אגיטירט פאר דעם.

יאהרען כסדר אגיטירט מען דירעקט און אומדירעקט אט די דאזיגע פילאזאפיע אין די פרויען־שולען. מען קלאפט אריין דער מיידעל אין קאפ א , אז זי זאל בלייבען זעלבסטשטענדיג, אומאבהענגיג; אז זי זאל זיך ארויסשלאגען פון קאפ א יעס דאס קרושין־פינגערל און די קיך מיט די קינדער. און ווען דאס מיידעל ענדיגט די שול און געהט ארויס אויף דער וועלט, נערוועקט זי גוט, וואס מען האט איהר אנגעזאגט אין שול און מיידעט אויס די הייראט און האבט אן צו קאנקורירען מיט'ן מאן.

און פון די געלערנטע פרויען האט זיך דער „אונטערנאנג" אריינגעכאפט אויך אין דער געשעפטס־נאס. א מיידעל, וואס איז בעקאנט מיט א געוויסען צווייג אין א געשעפט און מאכט פון דעם א לעבען, וועט פריהער פאר אלץ אפלאכען פון ליבע, פון מוטערשאפט, פון הייראט און פון קינדער־ווייבער.

וויפיל פרויען, סוחר'טעס, געשעפטס־מענשען, יאגען זיך היינטיגע צייטען צום פערהייראטען לעבען? זעהר ווייניג! ווי נאר א מיידעל קריגט א גוטע שטעלע, פערגעסט זי אין דער אינסטיטוציע פון חתונה.

עס איז נאך א גליק, וואס אמעריקא האט פערמאכט איהרע טויערען פאר איסיגראנטען ערשט די לעצטע עטליכע יאהר. ווען מען זאל געווען אויסשליסען איסיגראנטען מיט עטליכע צענדליג יאהר צוריק, וואלט שוין איצט דאס לאנד זיך אנגעהויבען אויסצולוידיגען און מען וואלט דערפיהלט די קינדערלאזיגקייט איבער'ן גאנצען לאנד. די איינציגע זענען די פרעמד־געבוירענע, וואס אפילו נאכדעם, ווי זיי ענדיגען אנ'אוניווערזיטעט, גיבען זיי נישט אויף דאס קינדלען. מיידלעך פון פרעמד־געבוירענע עלטערן, ווען זיי ענדיגען א הויך־שול, האבען זיי מאמעס און ווילען חתונה צו האבען. זיי נעהמען מיט'ן גאנג, אז רווקא איצט, ווען זיי זענען געבילדעט, געניטעט, אינטעליגענט, האבען זיי אלע מעגליכקייטען צו פיהרען א פיין פאמיליען־לעבען און קענען זיין גוטע ערציהערינס.

די מיידלעך, וואס האבען חתונה באלד נאכ'ן לערנען, זענען דאס רוב פון פרעמד־געבוירענע עלטערן. א סך פון זיי האבען חתנים, ווען זיי געהען נאך אין שול, און נאר א גרויסער פראצענט פון די פרעמד־געבוירענע ווערען פערקנס'ט, ווען זיי זענען נאך סטודענטקעס.

די געבוירענע אמעריקאנערינס (מיידלעך פון אמעריקאנער געבוירענע עלטערן) זענען שוין אויפ'ן וועג פון זייערע ענגלענדישע שוועסטער, וועלכע האבען צוליב אנדערע אורזאכען זיך אויפגעהערט צו שעהמען מיט די גרויסע האר און אנגעהויבען אגיטירען פערזעלבסטענדיגקייט צווישען פרויען. אין ענגלאנד ווערט דאס פערזעלבסטענקייט נישט פערעכענט פאר קיין ראדיקאליזם אדער מאדע, ווי דער פאל איז אין אמעריקא. אבער אין ביידע לענדער זענען דא פרויען, וואס האלטען זיך פאר גרויסע יחסנים דערפאר, וואס זיי זענען געבליבען אלטע מיידען, און קעמפען מיט די מענער, וואס האבען זיך געיאגט נאך זיי און זיי געפרובט אריינציהען אין א ליבע־אפערע.

און אזוי ווי בילדונג פאר פרויען איז אנ'איינפיהר, וואס וועט נישט בטל ווערען אזוי גיך, קען מען דעריום ערווארטען, אז די פרויען, וואס מען רופט אין ענגלאנד „דאס דריטע געשלעכט" (פערזעסענע מיידען), וועלען וואקסען א יאהר אין צאהל אין אמעריקא.

ל. ב—ן

א צענטער פון יודישער שווער־אינדוסטרי

(ענדע פון 3־טע וויט).

פאר געקומען צו דער פערוואלטונג פון קערטשער זאוואד און געזאגט:

— מיר ווילען מיט אייך שליסען אנ'אפמאך. מיר וועלען אייך בעצאהלען א סומע פון 36.000 רובעל און נעהמט אריין צו אייך אונזערע 120 יודישע יונגעלייט. פאר דעם געלד, וואס איהר וועט פון אונז קריגען, וועט איהר דארפען די אריינגעגומענע אויסלערנען, ביי טעארעטיש, און ביי פראקטיש, פערשידענע טיילען פון דער ארבייט, וואס אייער זאוואד געברויכט. זעקס חדשים צייט וועט איהר זיי גארנישט דארפען צאהלען. נאך די זעקס חדשים וועט איהר זיי אבער דארפען פעררעכענען אלס ארבייטער ביי אייך אוים'ן שטאט און זיי צאהלען דעם מינימום פון זעכציג רובעל א מאנאט.

אויף אזוי פיל אויף וויפיל דאס געלד וואס מיר דארפען צאהלען דער פערוואלטונג פון זאוואד קומט פון דעם פאלקס קאמיסאריאט פאר ארבייט, און אויך צוליב דעם וואס זיי רעגירונג פון קרים האט אונז טיילוויז מיטגעהאלפען, האט די פערוואלטונג פון דעם זאוואד אין קערטש זיך בעצויגען זייער הארציג צו אונזער פארשלאג. מיר האבען דעם אפמאך מיט איהר געשלאסען, און ביז אנהויב יוני האבען מיר שוין אין קערטש געהאט איינגעארדענט 350 יודען אויף פערשידענע ארבייטען.

— אויף וועלכע פאכען האבען מיר זיי דארט איינגעארדענט?

איבער אכציג פראצענט פון דער אנגעקומענער יודישער יוגנט וועלען דארט דורכגיין די אזוי־גערופענע „הייסע צעכען". זיי וועלען זיך ספעציאליזירען צו ווערען מאשיניסטען אויף לאקאמאטיווען, טעכניקער און מעטאל־גיסער. דאס זענען אלץ אזעלכע מלאכות וואס מען קאן מיט זיי אויפ'ן אוראל און אין די דאנבאס אויך נישט פערפאלען ווערען.

עס איז לויט ברילס מיינונג, א לעכערליכע זאך דער גלויבען, אז 15.000 יודישע ארבייטער וועלען מיט דער צייט איינגעארדענט ווערען אויפ'ן זאוואד אין קערטש. דער גאנצער זאוואד האט איצט נישט מעהר ווי 6000 ארבייטער, און אויב אפילו ער זאל וואקסען, וועט די צאהל יודישע ארבייטער דארטען פראפארציאנעל אויך מוזען וואקסען, רעדען וועגען פערוואנדלען דעם זאוואד אין א ריין־יודישען איז דערפאר נישט מעהר ווי א פאנטאזיע, גלויבט בריל.

די רוסישע ארבייטער, וואס ארבייטען איצט אויפ'ן קערטשער זאוואד זענען גאנץ פריינטליך צום געדאנק פון אריינעהמען יודישע יוגנט אלס לערן־יונגלעך. אזוי זיי, אזוי אויך די אר־טיגע פרעסע, די ארבייטס־בירזשע געהט אזוי ווייט אין איהר מיטהילף אז זי שיקט די יודישע יונגעלייט אויף ארבייט אין זאוואד אויסער זייער רייה עס איז אין אלגעמיין נישט פערהאן קיין שום גרונד זיך צו שרעקען אז דער עקספערימענט אין קערטש וועט נישט זיין קיין ערפאלג.

מיר גלויבען, אז אונזער דערפאהרונג אין קערטש וועט זיין א פיל בעסערע ווי די דער־פאהרונג מיט די יודישע יונגעלייט וואס מען האט פאראיאהרען געשיקט אין די דאנבאסער קוילענגרובען.

ב. סמאליאר.

גאלדענע גריקען

(ראמאן) (95

— איך האב געוואוסט, אז דער מערדער מוז זיין א פרעמדלענדער, און אז ענטלויפען ווייט האט ער נישט געקאנט. דער מיסטער נאטאן איז נישט געווען פון די מענשען, וואס דערלויבען זיך צו דער'הרג'ענען, ווי די קרוליקעס, און איך האב געהערט שמועסען צווישען עולם, אז מ'האט אויף די טרעפען געפונען שפור'ן פון בלוט. איך בין דעריבער געקומען צום אויספיהר, אז דער מערדער איז פערוואונדעט, און געפינט זיך, הייסט עס, ערגיץ אין דער נאהענט. אין יענעם קווארטאל איז דא א סך מעבלירטע צימערן, וואו מ'נעהמט אויף געסט, נישט פרעגענדיג, ווער זיי זענען, און וואס איז זייער בעשעפטיגונג: זאלען זיי נאר האבען צו בעצאהלען פאר'ן איבערנעכטיגען.

מילפארד איז ענטשוויגען געווארען, און אפגעווישט זיך דעם שוויס, וואס האט איהם ארויסגעשלאגען אויפ'ן שטערען.

— עפענט אויף נאך א פענסטער! — האט דער ריכטער אויפגערעגט בעפוילען — דא איז אזוי הייס, אז מען קען חלש'ן.

מילפארד האט אפגעווארט ביז דער פאליציאנט האט אויפגעעפענט א פענסטער, און איז צוריק אוועק אויף זיין פלאץ.

— נו? — האט זיך צו איהם געווענדט דער ריכטער, ער זאל ווייטער דערצעהלען.

מילפארד האט א לעק געטון מיט דער צונג די פערטריקענטע ליפען.

— א צופאל, א גליקליכער צופאל, הער ריכטער, האט מיך ארויפגעפיהרט אויף א שפור. דריי טעג נאכאנאנד האב איך ארומגעבלאנקעט איבער דעם קווארטאל, בעמיהענדיג זיך צו געפינען דאס, וואס די פאליציי האט נישט געזוכט. נעכטען, אנ'ערך אכט א זייגער אין אווענד בין איך געשטאנען אויף דער גאס, און פערגייי מיר איז ארורכגעלאפען א יונגעל מיט צייטונגען. איך האב געקויפט א צייטונג, און דאס ערשטע, וואס עס האט זיך מיר געווארפען אין די אויגען איז געווען די ידיעה וועגען דעם, אז דער הער בערמאן איז ארעסטירט. דאס איז פאר מיר גאר גע־ווען אומגעריכט, הער ריכטער. פערשטעהט איהר, הער ריכטער, ביז איצט האב איך בכלל געצווייפעלט, אז די פאליציי וועט זיך דערוויסען דעם ריכטיגען נאמען פון מיין דערמארדעטען באלעבאס. מיך האט די מעשה אזוי איבעררעשט, אז איך האב בעשלאסען נעהמען א ביסעל משקה, כדי צו קרעפטיגען זיך א ביסעל, און איך בין אריין אין שכנות'דיגען באר. די טישלעך אין דעם דאזיגען באר זענען געווען אפגעטיילט מיט הילצערנע ווענטלעך די הויך ביז צו מיינע פלייצעס' בין איך געזעסען, געמאכט א כוסה, און געטראכט, וואס האב איך איצט, א שטייגער, צו טון. בעת מעשה זענען אנגעקומען צוויי מענשען און זיך אוועקגע־זעצט ביים שכנות'דיגען טישעל הינטערן וועג־טעל. זיי האבען גערעדט נישט גאר הויך, הער ריכטער, נאר פונדעסטוועגען האב איך געהערט יע־דער ווארט זייערען. אין דעם ערשטען מאמענט האב איך זיך איינגעהערט, נישט אנשטויסענדיג זיך גענוי וועגען וואס עס האנדעלט זיך, ערשט פלוצים האט מיר דער אמת אויפגעשיינט... פונקט א שטראהל ליכט, וואלט מיר א שטראם געטון אין די אויגען.

מילפארד האט איבערגעכאפט דעם אטעם.

— אלזא, — האט זיך דער ריכטער אפגערופען — נו? ...

— איינער פון זיי, הער ריכטער, האט דער־צעהלט דעם צווייטען וועגען א גאסט, וואס איז שטערבליך קראנק, און וויל זעהן א גלח. דער צווייטער האט דערויף געענטפערט, אז מ'דארף זיך ווענדען צום פאטער מעריל, און דער ערשטער האט דאן צוגעגעבען: „פערשטעהסטו מיך, מ'האט דעם יונג אונטערגעשטאכען אויף דער גאס, און איך וואלט נישט געוואלט דערפון מאכען א היס־טאריע, כל זמן ער האט צו צאהלען"... ווען איך האב עס דערהערט, הער ריכטער, בין איך שיער נישט אויפגעשפרונגען, מחמת איך האב דערפיהלט, אז דאס מוז זיין דער ריכטיגער מענש, וועלכען איך זוך. איך בין אבער געבליבען רוהיג זיצען, בעמיהענדיג זיך אונטערצוהערען זייער ווייטערדי־גען שמועס. צום אומגליק האבען זיי אנגעהויבען צו רעדען שפאטשענדיגערהייד, און מעהר האב איך שוין גארנישט געהערט. געזעסען בין איך ביי מיין טישעל ביז זיי זענען געזעסען און געטרונ־קען, און ווען זיי זענען ארויס פון באר, בין איך זיי נאכגעגאנגען. זיי זענען א ווײַלע געשטאנען אויף דער גאס, און דערנאך האט יענער, וואס האט דער ערשטער גערעדט, זיך אפגעזעגענט, און איז אוועק מיט'ן בריק־טייך. ער האט זיך גאר נישט קשה'דיג אנגע'כוסה'ט, הער ריכטער, און נאכ־געהן איהם איז געווען זעהר בעקוועם. ער האט זיך קיין איינמאל נישט אומגעקוקט, און איז אריין אין א שמוציגען אלטען הויז, וואס איז געשטאנען א ביסעל אין דער זייט פון די אנדערע הייזער.

— ווען א זייגער איז עס געווען?

— ס'איז געווען ארום האלב עלף, הער ריכ־טער, אלענפאלס, ווען איך בין א ווײַלע שפעטער צוגעקומען צו דער קירכע אויפ'ן ראג איסט־סטריט, האט דער זייגער געשלאגען עלף.

— איהר זענט דאן גלייך אוועק אין דער קירכע?

— יא, הער ריכטער. איך האב געהאלטען, אז ס'איז נישט קיין פלאן אריינצוגעהן גלייך אין הויז אריין, ווען אפילו עס געפינט זיך דארט דער מערדער איך האב זיך געוואלט פערזיכערען מיט עמיצענס הילף... מיט דער הילף פון אזא איינעם, וואס קאן שפעטער דינען אלס עדות, אויב מיט מיר אליין וועט געשעהן אנ'אומגליק. די לאגע איז געווען אזא, אז איך בין דאך אייגענטליך גע־ווען דער איינציגער מענש, וואס האט געוואוסט דעם אמת, און אויף וויפיל דער הער בערמאן איז איצט ארעסטירט, איז עס מיין חוב געווען איהם וואס שנעלער ארויסצוראטעווען, און נישט ריזיקי־רען סתם מיט זיך, כל זמן איך וועל איהם נישט בעפרייען...

מילפארד האט אפגעהוסט און פארטגעזעצט:

(פארטזעצונג קומט).

טעלעגראמען

פונאנדערגעלאזט דעם צענט-ראל-קאמיטעט פון דער קאמו-ניסטישער פארטיי אין פוילען

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) די פרעס אגענטור „פרעס" טיילט מיט פון דאנציג, אז דארט איז פארגעקומען א זיצונג פון צ. ק. פון דער פוילישער קאמוניסטי-שער פארטיי, אין וועלכער ס'האבען אנטיילגענו-מען 2 מיטגלידער פון קאמינטערן. דער קאמינ-טערן האט ערקלערט דעם צ. ק. פון דער פויל-שער קאמוניסטישער פארטיי פאר פאנאנדערגע-לאזען, ווייל ער האט נישט אדורכגעפירט די בעשלוסען וועגען דעם 1 אויגוסט.

רעגירונג האט נישט קיין שייכות

צום נייעם אטלאנטיק-פליה

וו א ר ש א, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט די פערשי-דענע ידיעות וועגען דער פליה פון „פאלאניא" האט דאס קריגס-מיניסטעריום ארויסגעגעבען אן ערקלערונג, אז דאס מיניסטעריום נעמט נישט קיין שום אנטייל אין דער גאנצער אונטערנעמונג. בנוגע קאטינא ערקלערט דאס מיניסטעריום, אז ער האט זיך איבערהויפט נישט געווענדעט צום מיניסטעריום וועגען אן ערלויבניש.

גלחים און רבנים אין קאמף געגען די גאטלאזע

ר י ג א, 6 (ספ. טעל.) די סאוויעטישע פרעסע טיילט מיט, אז אין ניקאלאיעוו איז פארגעקומען א בעראטונג, אין וועלכער ס'האבען אנטיילגענומען דער פראוואסלאווגער עפיסקאפ ראפאיל, פראטאיערעי סמירנאוו, דער גלח בראזשציקי, קאטוילישע גלח זיסקא און דער רב שניאורסאן. די בעראטונג איז געווען געווידמעט דער פראגע פון קאמף מיט דער אגיטאציע פון די גאטלאזע. אויף א מיטינג, וועלכען ס'האבען איינגעארדענט די גאטלאזע זענען די פארשטעהער פון די אנגערופענע גלויבענס ארויסגעטרעטען סאלידאריש און דער מיטינג האט זיך פערענדיגט מיט א דורכפאל פון די גאטלאזע.

ביי די „ווילנער"

אין שטאטישען טעאטער ביי די „ווילנער" ווערט היינט געשפילט „ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק" פון י. ל. פרץ, אינסצעניזאציע און רעזשי פון דוד הערמאן. פאר די פארשטעלונג וועט דיר. מזאה האלטען א קורצע איינלייטונגס-רעדע וועגען דער פיעסע.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, 7 יולי

1205 ווארשא: קאנצערט פון גראמאפאן-פליטעס. 16.30 ווארשא: קאנצערט פון גראמאפאן-פליטעס. 17,00 פויזען: „לעבעדיגע פונקען" רעציטאציעס פון פראפ. אסקאר זאווראצקי. 17,20 פויזען: קינדער-פראגראם. 1725 ווארשא: „וואס טוט זיך אויף דער לבנה", פארלעזונג פון ד"ר פעליקס בורדעצקי. 18,00 ווארשא: קאנצערט פון ארקעסטער פון „מארסקא אקא". 20,30 ווארשא: סאליסטען-קאנצערט. 20,30 פויזען: פידעל-קאנצערט פון זדזיסלאוו יאנקע. 21.30 ווארשא: פרעהליכע אוידיציע. 22,05 ווארשא: קאמוניקאט פון פ.א.ט. 23,45 ווארשא טאנץ-מוזיק פון קראקא. 19,05 פראג: קאנצערט פון טשעכישען פילהארמאנישען ארקעסטער. 20,00 האמבורג: סימפאנישער קאנצערט. 20,00 בערלין. „באנדיטען" קאמישע אפערע פון אפענבאך.

פון געריכט

א גארן-גנבה

(2) אין יאנואר 1929 האט מען פון לאגער פון דער פירמע יעקב שלעזינגער, זשעראמסקי 31 ארויסגעגנבעט א קאסטען גארן פאר 750 זל. די פאליציי האט דערנאך די גנבה געפונען אין דער וואוינונג פון א געוויסען שמעון זיידע אויף קרושקא 5. זיידע האט ערקלעהרט, אז ער האט דאס גארן בעקויפט ביי א געוויסען אייזיק אי-געלטשיק פאר 500 זלאטיס. א טייל פון דעם דאזיגען גארן האט ער פערקויפט א געוויסען דוד אייזען פאר 250 זל. נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון אלע דריי פערמישטע אין דעם ענין.

איגעלטשיק איז פערמשפט געווארען אויף א יאהר מיט 6 חדשים טורמע, זיידע אויף 6 חדשים טורמע און אייזען איז פריי געשפראכען געווארען.

געפונען א טויט קינד

(2) נעכטען האבען די דורכגעהער אין נאווי ראקיטשע געפונען דער שולע בעמערקט א טויט קערפעריל פון א קינד, עטליכע חדשים אלט.

דאס קערפעריל איז געלעגען אין א גרובען בעדעקט מיט בלעטער און א בויגען פאפיר. די פאליציי האט אנגעהויבען אן אויספארשונג צו געפינען דעם מערדער פון קינד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

פאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-סאבינעט, קאסמעטיק.

— עפענט פון 8 פריה ביז 9 אוונט. —

פון 11 ביז 12 פאר טאג און פון 2 ביז 3 נאכם.

געפינט זיך א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

וואכענטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych **przeprowadził** się na ul. **Piotrkowskiej 70** róg Traugutta). Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע.
נאווראט 2 טעל. 79 98.

מעכאנ. שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER
Łódź, Konstantynowska 11
כ'נעהם אן אלערליי שלאסעריי-ארבייט און צופאסען פערשידענע מאשינען-טיילען און שווייסונגען, פאר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעסטערס פון 30 זל. אן. פאראפינערס פון 7 זל. אן.
אויספירונג — שנעל און ביליג

שייטלען
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיענע 5.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רושאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	$1\text{-}11^{1}/_{2}$ 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק.	$4^{1}/_{2}\text{-}5^{1}/_{2}$ זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, $6^{1}/_{2}$—$7^{1}/_{2}$
ד"ר סמופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראדזיענטשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

צאהן-מגוערהאלונג, בעליישטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו. בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
הײלונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קווים פאר שטאטלער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג
וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פראפ. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוועגד

דעם „נייעם פאלקסבלאט"
איז צו בעקומען טעגליך פון 7 פריה ביז 11 אוו. ביים צייטונגס-פערקויפער
לייביש דזשאלאווסקי
46 זגערזשער 46

איבערצוגעבען
א פראנט-לאקאל
אדער א האלבען לאקאל אין צענטרום-שטאט געאייגנעט פאר גאלאנטעריע-בראנזשע. אפערטען אין אדמינ. פאר „גאלאנטעריע". 8902

Dr. med. M. Kerszner
קינדער-קראנקהייטען
זשעלאנא 16
טעל. 51-96
צוריקגעקעהרט
נעמט אן אין דער לעטשניצע בושעושינער 11

א סווימטער-מאשין
א 8-טער, 65 צענטימעטער, איז פאר 25 דאלאר צו פערקויפען.
ביי בלום סקלאדאווא 13

השבת אבדה
ס'זענען פערלוירען געווארען בלאנקא-וועקסלען אויף איבער 100 זל. ווי אויך פאסט-מאיקען. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען געגען בעלוינונג צו ישראל מענדל ראזענבערג, פולנאצנא 23.

קאליגראף ל. בערמאן
(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 1,19-ער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען.

פערלוירען! נעכטען אוונט איז פערלוירען געווארען א פארטמאנעט און א חודש-באהן-בילעט נאך אנדזשעיא אויפ'ן נאמען ח. הארוויץ, זאקאטנא 23. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע „נייער פאלקסבלאט" געגען בעלוינונג. 9804

Zgubione zostały 3 weksle
1) Weksel na zł. 100.— wystawca Gryngraz, żyro Olszer, płatny 20 grudnia 1929. 2) weksel na zł. 100 — wystawca I. M. Perle, płatny 30 września 1929. 3) Weksel na zł. 100.— wystawca D. Frydman, Kalisz, płatny 10 października 1929 r. Powyższe weksle unieważnia się. Uczciwy znalazca zechce takowe zwrócić do Chajmowicza, Volborska 4, sklep ryb. 8597

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו
וואס קלערען צו נעהן אין אנ'אנדערע ביורא
ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאלסטו זיי זאגען
אז נור אין ביורא ביים רעכטסקאנסולענט **י. מאנעלא**
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
טעלעפאן 48-79
ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, קארנע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואקאציעס, אינטערצעזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8-2 נאכמ. און פון 5—9 אוועגד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אוועגד.

א קוואליפיצירטע קראפט-שפולערין
ווערט פון זאפארט געזוכט ביי ה. גרינבערג קילינסקיעגא 34.

Dr. med. L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל ארצט פאר נירען בלאזן-און הארן-קראנק.
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4—7 אוו.
נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון $12^{1}/_{2}$ ביז 2 אזייגער נאכמ.

OPONY

wszelkich marek
MASYWY do ciężarowych aut
Części zamienne
„Ford" „Essex" „Chevrolet"
stale na składzie, oraz
WSZYSTKO DO AUTA! najlepiej się kupuje u Jener. Reprez.
Berson
Narutowicza 16
telefon 28-30

השבת אבדה,
געהענדיג פון פולנאצנא ביז פארושעטשנע איז פערלוירען געגאנגען א פארטמאנעט-טעקסער פון 140 זל. אויסשטעלער ח. פוקס, לאדז, זגערזשער 53. ארדרע פוויאמיש, נאוואמיעסקא 3, צאהלבאר 21/7 1929. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען צו ד. פרוערבארסקי, לאדז, פולנאצנא 22. 8901

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעושינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	$3^{1}/_{2}$—$4^{1}/_{2}$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-$4^{1}/_{2}$
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לובישש הויט און געשלעכט-קר.	$12^{1}/_{2}$—$1^{1}/_{2}$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גמטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12^{1}/_{2}$—$1^{1}/_{2}$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$3^{1}/_{2}$—$4^{1}/_{2}$

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א.וו. פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציע, אויף פערלאנג ריזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמא און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צעהן, קראנען, מאסטען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל. פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פאראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביז 4 ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן מעקסט—18 גר. פריוואט אנאנסען ערב יו"ט—24 גר. אין דער ערשטער זייט 8 שפאלטען; אין מעקסט—40 . . . 4 . . . 60—; נאכ'ן מעקסט—12 . . . 8 . . . 18—; פאר א מיליטער-שאהן פון דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.